

EVV

XAVF-XATAR MAYDONIDA QALQONMIZ XALQ YONIDA

Gazeta 2004-yil 7-maydan
chiqa boshlagan

O'zbekiston Respublikasi
Favqulodda vaziyatlar
vazirligi nashri

Vaziyat

2026-YIL 1-OKTYABR № 40 (1085)

Ustoz bilan yuksaladi azlod!

Jamiyat taraqqiyotining bugungi bosqichida xavfsizlik tushunchasi tobora kengayib, uning mazmuni faqat jinoyatchilik yoki favqulodda vaziyatlardan himoyalaniş bilangina cheklanib qolmayapti. Aholining kundalik hayotida xotirjamlikni ta'minlash, yoshlar tarbiyasi uchun sog'lom muhit yaratish, huquqiy savodxonlikni oshirish mavjud muammolarni o'z vaqtida aniqlash va ularning salbiy oqibatlarini oldindan bartaraf etish ham xavfsiz jamiyatning muhim tarkibiy qismlariga aylanmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 5-yanvardagi "Respublika mahallalarida xavfsiz muhitni yaratish yo'nalishida yaxlit manzilli ishlash tizimini joriy etishga qaratilgan qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-1-son qarori ham aynan shu maqsadga qaratilgan muhim huquqiy hujjatlardan biridir. Mazkur qarorda mahallalarda xavfsiz muhitni yaratish, muammolarni manzilli aniqlash va ularni tizimli ravishda bartaraf etishga qaratilgan yondashuvlarni kuchaytirish vazifalari belgilangan.

Ushbu vazifalarning amaliy ijrosi jarayonida FVV Akademiyasi professor-o'qituvchilari tomonidan Toshkent shahrining Uchtepa tumanidagi mahallalarda o'rganish, targ'ibot-tushuntirish va amaliy ko'mak ko'rsatish ishlari olib borilmoqda. Natijada mahallaga chiqib, hududni bevosita o'rganish orqali xavfsizlikka ta'sir etuvchi omillarni joyida aniqlash, aholining fikrini eshitish, mavjud muammolarning sabablarini anglash va ularning oldini olishga qaratilgan takliflarni ishlab chiqish imkoniyati paydo bo'lmoqda.

Amaliy kuzatuvlar jarayonida shunga amin bo'lish mumkinki, mahalladagi xavfsizlik holatini faqat statistik ko'rsatkichlar orqali baholab bo'lmaydi. Hududning infratuzilmasi, aholining ijtimoiy kelib chiqishi, yoshlar bilan ishlash holati, ta'lim muassasalari va jamoat joylarining o'ziga xos xususiyatlari, savdo va xizmat ko'rsatish obyektlarining joylashuvi, odamlar gavjum bo'ladigan maskanlarda xavfsizlik talablariga rioya etilishi kabi ko'plab omillar bir-biri bilan uzviy bog'liqdir. Shu sababli xavfsizlikka oid muammolarni aniqlashda

"hodisaga olib kelishi mumkin bo'lgan omilni oldindan aniqlash" tamoyili ustuvor vazifa bo'lmog'i lozim. Zamonaviy profilaktikaning mohiyati ham aynan shunda. Muammoning oqibatlarini bilan kurashishdan ko'ra, uning sabablarini oldindan aniqlash ko'pincha samaraliroq va kamroq resurs talab etadi.

Professor-o'qituvchilar tomonidan mahallalarda olib borilayotgan ishlar davomida ta'lim muassasalari, o'quvchi va o'qituvchilar, jamoat joylari, savdo majmualari, aholi gavjum maskanlar hamda aholining turli qatlamlari bilan muloqotga alohida e'tibor qaratilmoqda. Bunday uchrashuvlarning ahamiyati shundaki, xavfsizlik masalasi nazariy tushuncha sifatida emas, balki insonning kundalik hayoti bilan bevosita bog'liq hodisa sifatida tushuntiriladi.

Ayniqsa, yoshlar bilan ishlashda mazkur yondashuvning o'rni katta. Yosh avlodning xavfsizlik madaniyatini shakllantirish, turli xavfli vaziyatlarni to'g'ri baholash, favqulodda vaziyatlarda sarosimaga tushmasdan oqilona harakat qilish, jamoat joy-

XAVFSIZ MAHALLA – BARQAROR JAMIYATNING MUHIM MEZONI

larida belgilangan tartib-qoidalarga amal qilish ko'nikmalarini rivojlantirish, bu faqat bugungi kun uchun emas, balki kelajak avlod uchun ham muhim investitsiyadir. Chunki xavfsizlik madaniyati insonda bir kunda shakllanmaydi; u ta'lim, tarbiya, amaliy mashg'ulot va kundalik hayot tajribasi orqali sayqallanib boradi.

Hozirgi kunda ushbu jarayonni zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va sun'iy intellekt imkoniyatlaridan samarali foydalanmasdan tasavvur qilish qiyin. Raqamli texnologiyalar katta hajmdagi ma'lumotlarni tizimlashtirish, tahlil qilish, mavjud xavf omillarini aniqlash va muayyan hudud uchun maqbul profilaktik choralarini belgilashda mutaxassislariga qo'shimcha imkoniyatlar yaratmoqda. Biroq texnologiya maqsadning o'zi emas, balki inson xavfsizligini ta'minlashga xizmat qiluvchi vosita ekanligini unutmaslik lozim. Eng zamonaviy texnologiya ham joylardagi real vaziyatni o'rganish, insonlar bilan muloqot qilish va muammoning asl sababini tushunishning o'rnini to'liq bosa olmaydi.

Shu jihatdan qaraganda, mahallaga chiqib ishlash va raqamli imkoniyatlarni uyg'unlashtirish o'ziga xos ikki tomonlama yondashuvni yuzaga keltiradi. Bir tomon-

dan, muammo bevosita joyida o'rganiladi, ikkinchi tomondan esa to'plangan ma'lumotlar zamonaviy tahlil vositalari yordamida tizimlashtirilishi mumkin.

Aholi bilan muloqotlar davomida yana bir muhim jihat ko'zga tashlanadi, xavfsiz muhitni faqat tegishli davlat tashkilotlarining faoliyati bilan ta'minlab bo'lmaydi. Bu jarayonda mahalla faollari, ta'lim muassasalari, ota-onalar, yoshlar, tadbirkorlar va keng jamoatchilikning ishtiroki zarur. Chunki hududdagi muammoni ko'pincha aynan shu yerda yashaydigan yoki faoliyat yuritadigan insonlar birinchi bo'lib aniqlaydi.

Bugun poytaxtimizning Uchtepa tumanidagi mahallalarda olib borilayotgan o'rganish va amaliy ishlarning mazmun-mohiyati ham shundan iborat. Asosiy e'tibor mavjud holatni shunchaki qayd etishga emas, balki aniqlangan muammolar bo'yicha tegishli taklif va tavsiyalar ishlab chiqish, aholiga amaliy yordam ko'rsatish hamda xavfsizlikni ta'minlashning zamonaviy usullarini hayotga tatbiq etishga qaratilmoqda.

**N. MAHKAMOV,
E. ABDULLAYEV,**

FVV Akademiyasi
professor-o'qituvchilari

TENG IMKONIYAT – YANGI MARRALAR SARI

Bugungi kunda mamlakatimizda xotin-qizlarning jamiyat hayotidagi o'rni va faolligini oshirish, ularning ta'lim olishi, kasb egallashi hamda o'z salohiyatini ro'yobga chiqarishi uchun teng imkoniyatlar yaratish davlat siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Mazkur jarayon Favqulodda vaziyatlar vazirligi tizimida ham izchil davom ettirilmoqda. Ayniqsa, FVV Akademiyasida so'nggi davrda amalga oshirilayotgan islohotlar xotin-qizlarning zamonaviy bilim va kasbiy ko'nikmalarni egallashi uchun yangi imkoniyatlarni ochib bermoqda.

Ta'kidlash joizki, shu davrgacha FVV Akademiyasida fuqarolar, xususan, ayol-qizlar tahsil olmagan. Akademiya faoliyatining yangi bosqichida esa bu holat tubdan o'zgarmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilish sohasida malakali kadrlar tayyorlash tizimini tubdan isloh qilish

chora-tadbirlari to'g'risida"gi 2026-yil 3-apreldagi PQ-123-son qarori akademiyaning ta'lim faoliyatini yangi bosqichga olib chiqdi. Mazkur qaror asosida 2026/2027-o'quv yilidan boshlab akademiyada fuqaro yoshlarni bakalavriat va magistraturaga qabul qilish imkoniyati yaratildi.

Xususan, akademiyada 3 ta bakalavriat ta'lim yo'nalishi – "Hayot faoliyati xavfsizligi", "Kimyo muhandisligi", "Ekologiya va atrof-muhit muhofazasi" hamda 3 ta magistratura mutaxassisligi – "Ekologiya", "Kimyoviy texnologiya", "Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi" bo'yicha ta'lim olish imkoniyati yo'lga qo'yildi. Ta'limning kunduzgi shakli bilan

bir qatorda masofaviy ta'lim imkoniyatlarining ham joriy etilgani ta'lim olish imkoniyatlarini yanada kengaytirmoqda.

Eng muhimi, mazkur yangi qabul tizimi doirasida ayol-qizlarning akademiyada ta'lim olishi uchun ham teng imkoniyat yaratildi. Bugungi kunda akademiyaning bakalavriat bosqichida 11 nafar, magistratura bosqichida esa 12 nafar, jami 23 nafar ayol-qiz tahsil olish uchun qabul qilingan.

Bu ko'rsatkich akademiya tarixida alohida ahamiyatga ega. Chunki qisqa vaqt ichida ilgari ayol-qizlar tahsil olmagan ta'lim muassasasida ularning bilim olishi, kasbiy tayyorgarlikdan o'tishi va favqulodda vaziyatlarning oldini olish

hamda bartaraf etish sohasida mutaxassis sifatida shakllanishi uchun real imkoniyat yaratildi.

Ayni paytda akademiyada xotin-qizlarning ta'lim olishi uchun zamonaviy o'quv muhiti, nazariy bilimlarni amaliyot bilan uyg'unlashtirish, zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalaridan foydalanish, ilmiy-tadqiqot faoliyatida ishtirok etish imkoniyatlari kengaytirilmoqda.

Prezidentimizning yuqoridagi qarorlarida akademiyaning yuqori malakali, professional va ilmiy kadrlar tayyorlashga ixtisoslashgan oliy ta'lim muassasasi sifatidagi vazifalari ham belgilangan.

Shu jihatdan qaralganda, akademiyada 23 nafar ayol-qizning ilk bor talaba sifatida ta'lim olishni boshlagani oddiy qabul ko'rsatkichi emas, balki ta'lim muhitining yangilanayotganidan dalolat beruvchi muhim qadamdir. Bu yosh ayollarga o'z bilim va salohiyatini namoyon etish, zamonaviy kasbiy bilimlarni egallash va kelgusida favqulodda vaziyatlarning oldini olish, aholi xavfsizligini ta'minlash kabi mas'uliyatli yo'nalishlarda faoliyat yuritish uchun yangi yo'l ochmoqda.

M. MADAMINOV,

FVV Ta'lim jarayonini tashkil etish
boshqarmasi katta ofitseri, mayor

ONA-VATANNI SEVISH OSON ISH EMAS. BUNING UCHUN FITRATNING ILMYOR, FIDOKOR SEVGISI KERAK. BUNING UCHUN BIZNING YAQIN ZAMONDOSHIMIZ RAUF PARFI KABI UMR BO'YI TURKISTON YODI, MUHABBATI, RUHI BILAN OG'ISHMAY YASHAMOQ VA IJODIY KURASHMOQ KERAK. O'Z ZAMONIDA ALISHER NAVOIY TURKISTONNI "ZANJIRBAND SHER" DEB ATAGAN EDI. UNGA YANA BUYUK GUMANIST SIFATIDA, UZOQ KELAJAK ZAMONLARNI KO'RUVCHI VA BASHORAT QILUVCHI SIFATIDA "YENGAMAN DER" DEB IZOHLAGAN VA MAMLAKATI, XALQINING TAQDIRINI O'YLAB HECH KIM PORTLATOLMAYDIGAN QILIB BRONZA-GA MUHRLAGANDI.

ILMYOR, FIDOKOR SEVGIMIZ BOR BO'LSIN

Men xalqimning yengishga bo'lgan qudratiga hech qachon shubha qilgan emasman. Ayniqsa, istiqloq va islohotchi Prezident Shavkat Mirziyoyevning keyingi "Siyosiy qatag'on qurboni bo'lgan yurtodoshlarimiz hayoti va faoliyatini o'rganish, targ'ib etish hamda ularning xotirasini abadiylashtirish borasidagi ishlarni kengaytirish to'g'risida"gi qaroridan so'ng ulkan ijtimoiy-siyosiy kurashlarda adolatsizliklarni yengishning asl dastaklari qanday bo'la olishi mumkinligiga duch keldim va to'la amin bo'ldim.

Men xalqim va mamlakatimni u chinakam yengish san'ati va ta'limotiga ega bo'lgani va buni ijtimoiy-siyosiy maydonlarda to'la yuzaga chiqarish kuchiga qodir bo'lgani uchun sevaman. Bu yengish san'atini xalqimning harakatdagi chin farzandi boshqarayotgani va, avvalo, o'zi tashabbuskor bo'lib chiqayotgani yanada a'lo! Xalqning fazilati va xislati uning rahbarida aks etayotgan bo'lsa, bu naqadar nur ustiga nur! Nur, a'lo nur! Bir zamon asrdoshimiz va maslakdoshimiz bo'lgan yoniq qalbli shoir "Nurni

avaylaylik" degan she'r yozib vatandoshlarga murojaat qilgan va nur timsolida xalqimizning bitmas-tuganmas ijodiy kuchlarini ko'rolgandi. Uzoq tariximizning tumanliklariga sinchiklab qarasak, xuddi mana shu narsa, ya'ni ijodiy kuchlarning hech qachon so'nimaganligi va zabunlikka uchramaganligi va xalqning ko'ksini har qachon baland tutganligini yaqqol ko'ramiz. Yengish san'ati – bir. Ijodiy kuchlar – ikki. Ular xalqimiz va O'zbekiston tarixida mustahkam birlikda. Mana buni birlik desa bo'ladi.

Eng og'ir XIX asrda qarangkim, eng zabun davrda deyish mumkin. Muqimiy, Furqat, Nodira, Zavqiy, hazrat Behbudiy, hazrat Avloniy, hazrat Almaiy, hazrat Bayoniy bong uraroq xalqning ongini quyosh kabi yoritdilar. Xalqimiz ming asrlardan beri nimaga chanqoq? Ilm-fan-ga chanqoq! Kim bizning ilmga tashnalligimizni inkor eta oladi? Shunday asl haqiqatga munkir bormi dunyoda! Bor bo'lsa mabodo, kim uning yuzi qaroligiga shu paytgacha ishonch hosil qilma-gan! Men xalqim va O'zbekistonni ilm

oshuftasi bo'lgani uchun sevaman! Axir qaysi nomni hozir aytmay u qalbingizda quyosh kabi porlashini aniq bilaman. Men xalqimni yangiliklarni astoydil sevgani va yangiliklarga intilib kurashib kelganini uning ulug' tarixan yashovchanligining, kurashchanligining o'lmas belgisi deb bilaman. Xalqim dunyo xalqlariga hamisha muhabbat bilan qarab keladi. U hech qaysi bir xalq yo mamlakatga kek va nafrat saqlagan emas. Odamiylik qadrigimmatini eng baland mavqeda tutgan, baland mavqeda birodarona munosabatda bo'lgan. Mana hozir har birimiz shu birodarona, tenglar ichra teng munosabatlarda taraqqiyot va demokratiyaning eng mustahkam pillapoyalaridan yuksalib borayotganiga ishonch-e'tiqodimiz soat sayin komil darajaga chiqmayaptimi?! Shularning barchasi barobarida biz o'zimizni eng bahodirona maqomlarda dunyoda nihoyatda xavfli tus olib borayotgan kibermaydonlardagi kibernetikarlardan ishonchli himoyalanimizni nihoyatda jiddiy vazifa deb qabul qilaylik. Hozirgi kuchli harbiy texnologiyalarni

o'rganish va ularni chuqur ishlab chiqish xavfsizligimiz yo'lida afsonaviy "Iskandar devori"dan ham ishonchliroq va aniq natijalar berajak. Biz go'zal O'zbekistonimizni behad sevar va unga hayotimizni bag'ishlarkanmiz, she'rda aytilgan "nechun?" degan shoirona so'zga emas, teranroq, hayotiyroq, realroq "NEGA?" degan savolga javob berishga o'rganaylik. "NEGA?" benihoya real savoldir. Agar uni "nechun"ning o'rniga qo'ysak, satr darhol o'z jarangdor shoironaligini yo'qotadi va amaliy falsafiy savolga aylanadi. "Nechun" bilan "Nega"ning boy o'zbek tilimizda shunchalar katta farqi bor. Men o'zbek tilimizni shunday buyuk farqlarni farqlay olish-tirish va ma'nolarni tugal muayyanlashtira olgani uchun sevaman. Shoir tilning bu ma'nodorlik xususiyatlarini nihoyatda teran his qilardi. Xo'sh, nega men O'zbekistonni sevaman? Men O'zbekistonni chin o'tmishim, bugunim, mehrini darig' tutmaydigan kelajagim bo'lgani uchun jondan yaxshi ko'raman. Vatan ko'ksimda, til bo'g'zimda, nigorim umidimda.

Ibrohim G'AFUROV,
O'zbekiston Qahramoni

"15 KUNDIRKI O'ZBEKISTON-DA TO'YLAR MASALASI YANA TRENDDA TURIBDI, – DEB YOZADI 2019-YILNING Sentyabr oyida respublikamizdagi elektron nashrlardan biri. – 20-Sentyabr kuni O'zbekiston respublikasi oliy majlisi Senatida to'ylar, oilaviy tantanalalar, ma'raka va marosimlar o'tkazilishini muvofiqlashtirish bo'yicha respublika komissiyasining yig'ilishi bo'lib o'tdi. Unda senator Enaxon Siddiqov va to'ylar haqidagi qarorni targ'ib qilish va ijrosini ta'minlashda har bir viloyatga alohida yondashish haqida gapirib, vodiy to'ylarining fojiasiga to'xtaldi:

– Vodiy to'ylarining juda og'ir fojiaiy tomonlari bor. Qiz chiqarayotgan tomon kulfatning ichida qolib ketadi. Yaqinda bir oqsoqol yonimga kelib: "To'y haqida qaror qabul qildinglar, lekin hech narsa o'zgarmadi. Olti qizim bor. Uchta qizimni chiqardim. Yana uchta qizim bor. Avval uchta qiz chiqarganni jannati deyishardi, men do'zaxi bo'lib turibman. Yana uchta qizni chiqarish uchun umrim yetadimi, yo'qmi... Qiz chiqaraman deb, o'lib ketamanmi?", degan gaplarni soqollariga

ENDI SHE'R O'QISAK YARASHADI

ko'zyoshlari tomib aytdi. Qiz tomonga nihoyatda jabr. Yigit tomonning uyini ipidan ignasigacha qilib, bezatib qo'yishi kerak. Qiz tomoni kulfatning ichida qolyapti. Qolaversa, biz ayollar o'ylab topyapmiz yangi mo'jizalarni, yangi kashfiyotlarni. Hech kim bizga shuncha ko'rpa, shuncha ko'ylak, shuncha sarpo qilasan, degan talabni qo'yayotgani yo'q. Shu bois Xotin-qizlar qo'mitasidan tortib, "Oila" ilmiy-amaliy markazigacha hammamiz sa'y-harakatlarimizni birlashtirmasak, ko'rib ko'rmaslikka, eshitib eshitmaslikka olish davom etaveradi. Har bitta viloyatning xalq deputatlari kengashi o'g'il tomon va qiz tomonga me'yorlarni, ma'raka va marosimlar, tug'ilgan kun o'tkazish tartiblarini aniq ishlab chiqishi kerak".

Ha, senator Enaxon Siddiqovning oldiga kelib dardini aytadigan, o'z muammolariga yechim izlaydigan insonlar juda ko'p edi. Yana bir jihati shundaki, opa hattoki ijodiy uchrashuvlarga borganida ham nihoyatda sezgirligidan ko'zlarida, yuragida dardi tomchilab turgan xotin-qizlarni tez topib olar, ularga

she'r o'qib berishdan oldin ishi, ro'zg'ori, bolalari, mol-holi va ekin-tikinlari haqida savol berar, mummolarini ochiqchasiga aytmagunicha tinchimas edi. "Bizning vodiy ayollarida andisha kuchli, o'zing so'ramasang "ich-etini" yeb, muammoni gazak oldirib yuraverishadi. Shu bois bir

uchini eshitib qolsam, o'sha masalaning ildizini topmagunimcha ichim qiziyyevradi-da, singlim. Ana undan keyin she'r o'qisak yarashadi", derdilar kulib...

Muxtasar TOJIMAMATOVA,
shoira

Yo'l bo'lsin? Qaysi manzillarni ko'zlab yo'l boshladingiz? Ishqilib, tiqinda qolib ketmang-da. Xoh piyoda, xoh mashinada manzil sari otlanar ekansiz, yo'l harakati qoidalariga beparvo bo'lmang. Zero, bu qoidalardan ogohlik uzoq umrimiz garovidir. Umrimiz esa yo'llarga sochilgan...

UMRIMIZ YO'LLARGA SOCHILGAN...

(Yo'l harakati qoidalariga rioya qilish – xavfsizlik kafolatidir)

Ha, aziz zamondosh, navbatdagi maqolamiz yo'ldagi harakatlar va qoidalar tahliliga bag'ishlangan. Ayni mavzu borasida izlanar ekanmiz ijtimoiy tarmoqlardagi "O'zbekistonda har kuni 3 dan ortiq YTH sodir bo'lmoqda" degan xabar diqqatimizni tortdi. Xabarda aytilishicha, 2026-yilning dastlabki olti oyida ham yurtimizda yo'l-transport hodisalari soni yuqorilgicha qolmoqda. Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlariga ko'ra, yanvar-iyun oylari davomida mamlakat bo'ylab 2 286 ta YTH qayd etilgan. Bu esa har kuni o'rtacha 13 ta yo'l-transport hodisasi sodir bo'lganini anglatadi.

Rasmiy ma'lumotlarga ko'ra, mazkur hodisalar oqibatida jami 3 306 nafar fuqaro turli darajada tan jarohati olgan. Hududlar kesimida eng ko'p YTH Toshkent shahrida ro'yxatga olingan. Poytaxtda olti oy ichida 420 ta yo'l hodisasi qayd etilgan bo'lib, bu respublika bo'yicha umumiy ko'rsatkichning 18,4 foizini tashkil etadi. Ya'ni mamlakatdagi deyarli har beshinchi YTH Toshkent shahri hissasiga to'g'ri kelgan.

Keyingi o'rinlarda Samarqand viloyati, Toshkent viloyati va Farg'ona viloyati joylashgan. Shuningdek, Namangan viloyatida 196 ta, Andijonda 160 ta, Qashqadaryoda 135 ta, Surxondaryoda 120 ta, Qoraqalpog'iston Respublikasida 114 ta, Xorazmda 85 ta, Navoiyda 83 ta, Jizzaxda 75 ta va Sirdaryo viloyatida 50 ta YTH qayd etilgan.

Eng kam yo'l-transport hodisasi Buxoro viloyatida kuzatilgan bo'lib, bu yerda olti oy davomida 48 ta YTH rasman ro'yxatga olingan.

Taqqoslash uchun, 2025-yil yakunida mamlakat bo'yicha jami 9 226 ta yo'l-transport hodisasi sodir bo'lgan. Ular oqibatida 2 188 nafar inson hayotdan ko'z yumgan, yana 8 901 nafar fuqaro turli og'irlikda jarohatlangan.

Statistika shuni ko'rsatmoqdaki, 2026-yilning dastlabki yarmida qayd etilgan YTHlari o'tgan yildagi umumiy hodisalarning qariyb chorak qismini tashkil qilgan. Bu ma'lumotlar esa yo'l harakati xavfsizligi masalasi dolzarbligicha qolayotganining yana bir bor isbotidir.

Yana bir xabarda Qarshi shahrida

haydovchi mahalla ichida "Damas"ni xavfli tarzda boshqargani ta'kidlanmoqda. Haydovchilik guvoohnomasiga ega bo'lmagan ushbu shaxs yosh bolalarni bosib ketishiga sal qolgan. Unga nisbatan tegishli tartibda ma'muriy bayonnomalar rasmiylashtirilib, avtomashina jarima maydoniga joylashtirilgan.

Ma'lum bo'lishicha, ushbu holat 12-sentyabr kuni Qarshi shahri "Cho'lquvar" MFY hududida sodir bo'lgan. Kuzatuv kameralaridan olingan tasvirlarda haydovchi profilaktika inspektori va fuqaroning to'xtash ishorasiga bo'ysunmay katta tezlikda harakatlanishni davom ettirgani ham ko'rinadi. Haydovchi o'sha vaqtda stressda bo'lganini aytib, uzr so'ragan.

"O'tirish chiqib qolgandi, akamdan beruxsat "Damas"ni olib chiqib ketdim. Mahallada qo'pol ravishda tez haydadim, yosh bolalar chiqqan ekan, ko'rmay qoldim. Yonimda yosh bolalar borligini aniq bilmagandim. Endi xalqimdan, o'sha bolalarning ota-onasidan ming bor uzr so'rayman, pushaymonman qilgan ishimdan. O'sha vaqtda stress holatda edim. "Prava" olmasdan boshqa haydamayman", deydi u.

Shu o'rinda yana bir savol tug'iladi: o'tgan 2025-yilda yo'l-transport hodisalari da halok bo'lganlar soni qancha edi?

Ichki ishlar vazirligi Jamoat xavfsizligi departamenti Yo'l harakati xavfsizligi xizmati statistikasiga ko'ra, O'zbekistonda 2025-yil davomida sodir bo'lgan yo'l-transport hodisalari natijasida 2188 nafar inson vafot etgan. Bu ko'rsatkich 2024-yilda qayd etilgan 2199 nafar holatga nisbatan biroz kamaygan. Shu bilan birga, yo'l-transport hodisalarida tan jarohati olganlar soni 8901 nafarni tashkil etgan bo'lib, o'tgan yilda bu ko'rsatkich 8931 nafar bo'lgan.

Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti ma'lumotlariga ko'ra, dunyo miqyosida har yili o'rtacha 1,1 million kishi yo'l-transport hodisalari oqibatida halok bo'ladi, 30 millionga yaqin inson esa turli darajada jarohat oladi. Avariya, ayniqsa, 29 yoshgacha bo'lgan aholi o'limiga olib keluvchi asosiy omillardan biri bo'lib qolmoqda.

Yo'l-transport hodisalari nafaqat inson hayoti va sog'lig'iga, balki mamlakat iqtiso-

diyotiga ham jiddiy salbiy ta'sir ko'rsatadi. Jarohat olganlarni davolash bilan bog'liq xarajatlar, shuningdek, insonlarning halok bo'lishi yoki nogiron bo'lib qolishi natijasida mehnatga layoqatli aholi ulushining qisqarishi ayrim davlatlarda yalpi ichki mahsulotning yillik 3-5 foizgacha kamayishiga sabab bo'lgan holatlar mavjud.

Tahlillar so'nggi besh yilda (2021-2025) O'zbekistonda yo'l-transport hodisalari kamayish tendensiyasi saqlanib qolganini ko'rsatadi. Bu holat aholi soni va transport vositalari miqdori sezilarli darajada oshganiga qaramasdan kuzatilmoqda. Xususan, aholi soni 2021-yildagi 35,2 million nafardan 2025-yilda 38,2 million nafarga yetgan, transport vositalari soni esa 3,8 milliontadan 5,5 milliontaga oshgan.

Shu bilan birga, o'tgan besh yil davomida YTH oqibatida halok bo'lganlar soni har 100 ming aholiga nisbatan 6,9 tadan 5,7 taga, har 10 ming transport vositasiga nisbatan esa 6,3 tadan 4,0 tagacha kamaygani qayd etilgan.

Ta'lim muassasalari atrofida va mahallalarda xavfsizlikni kuchaytirishga qaratilgan chora-tadbirlar natijasida bolalar ishtirokidagi yo'l-transport hodisalari 2024-yilga nisbatan 171 taga yoki 9,6 foizga kamaygan. Bolalar o'limi bilan bog'liq holatlar esa 36 taga yoki 12,8 foizga qisqargan.

2024-yil yakunlariga ko'ra, MDH davlatlari orasida O'zbekiston har 100 ming aholiga nisbatan eng kam yo'l-transport hodisalari qayd etilgan mamlakatlar ro'yxatida Ozarbayjondan keyin ikkinchi o'rinni egallagan. O'lim bilan bog'liq YTHlar ko'rsatkichi bo'yicha esa mamlakat birinchi o'rinda qayd etilgan.

So'nggi yillarda yurtimizda yo'l harakati xavfsizligini ta'minlash, yo'l-transport hodisalarining oldini olish va harakat ishtirokchilari madaniyatini oshirish borasida izchil ishlar amalga oshirilmoqda. Hukumat tomonidan yo'l harakatini tashkil etish va nazorat qilishni takomillashtirish, raqamlashtirish hamda haydovchilarni tayyorlash tizimini yanada rivojlantirishga qaratilgan muhim huquqiy asoslar ham yaratilmoqda. Shu bilan birga,

ba'zi haydovchilarning yo'l qoidalariga rioya etmasligi natijasida yo'l-transport hodisalari soni ortib bormoqda. Xususan, transport vositasini mast holda boshqarish og'ir oqibatlariga olib kelmoqda. Shuningdek, "agressiv boshqarish" holatlarining ko'payishi, haydovchilarning yo'l harakati qoidalariga bepisandlik bilan qarashi va harakat ishtirokchilariga nisbatan hurmatsizligi jiddiy muammolardan biriga aylangani achinarlidir.

Mazkur holatlarning oldini olish maqsadida, yo'l harakati xavfsizligini ta'minlashga qaratilgan qator qonun hujjatlariga muhim o'zgartirish va qo'shimchalar kiritildi.

– Jumladan, 2025-yil 20-fevralda O'zbekiston Respublikasining "Yo'l harakati xavfsizligi tizimini takomillashtirish munosabati bilan O'zbekiston Respublikasining Jinoyat, Jinoyat-protsessual kodekslariga hamda O'zbekiston Respublikasining Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksiga qo'shimcha va o'zgartirishlar kiritish haqida"gi qonuni qabul qilindi, – deydi yosh huquqshunos Ayyubjon Alijonov. – Ushbu qonun yo'l harakati xavfsizligini ta'minlash, yo'l-transport hodisalarining oldini olish va ushbu sohada qonunbuzarliklar uchun javobgarlikni kuchaytirishga qaratilgan. Qonunga muvofiq, Jinoyat kodeksi, Jinoyat-protsessual kodeksi va Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksga tegishli o'zgartirishlar kiritildi. Xususan, qo'pol qoidabuzarliklar uchun jazo muqarrarligini ta'minlash, haydovchilik huquqidan mahrum etilgan shaxslar tomonidan transport vositasini boshqarganlik uchun jinoiy javobgarlik belgilash va jarima ballari tizimini joriy etish kabi chora-tadbirlar to'g'risidagi o'zgarish va qo'shimchalar e'tiborga molikligi bilan alohida ajralib turibdi.

Ayni jarayondagi huquqiy yangiliklar borasidagi mulohazalarni keyingi maqolalarimizda ham berib borishga harakat qilamiz. Yo'lingiz hamisha ravon bo'lsin. Yo'l harakati qoidalari xotirjam va uzoq umr garovidir. O'ylamay qilingan kichik bir harakat katta bir yo'qotishlarga sabab bo'lishini unutmang!

Muxtasar TOJIMAMATOVA,
"Vaziyat" muxbiri

Bobolarimiz o'gillarni jasoratli qilib o'stirish uchun yonib turgan olov ustidan sakrash, katta ariqlarni hatlab o'tish, kuchda tenglar bilan kurashtirish kabilar bilan tarbiyalashgan. Bu, albatta, kelgusida yaxshi natijalar bergan. Alplar maydonda o'z qavmdoshlari kuchini ko'rsata bilishgan. Mard yigitlar xavf-xatardan hech qachon qo'rqishmagan.

“QO'RQQAN INSON *qutqaruvchi* bo'la olmaydi”

Hayotda shunday kasblar borki, ularni tanlagan insonlar har kuni o'z jonlarini xavf ostiga qo'yish evaziga boshqalar hayotini saqlab qolishadi. Ular sabab ko'plab insonlar osuda yashamoqda, turli talafotlarning oldi olinmoqda.

Bu galgi sahifa qahramoni ham ana shunday sharaflı kasb egasi – Namangan viloyati Favqulodda vaziyatlar boshqarmasi maxsus qutqaruv otryadi RKTBM (Radiatsion-kimyoviy-tibbiy-biologik muhofaza) guruhining yo'riqchi-qutqaruvchisi Sarvar Mamadaliyevdir. U 15 yildan ortiq vaqt turli qaltis vaziyatlar davomida insonlar hayotini saqlab qolish yo'lida xizmat qilib kelmoqda va bu davr ichida 2500 dan ortiq qutqaruv amaliyotida qatnashgan.

Sarvar Mamadaliyev 1984-yil 20-mart kuni Namangan viloyati To'raqo'rg'on tumanida dunyoga kelgan. 1991–2001-yillarda tumandagi 45-maktabda tahsil olgan bo'lajak qutqaruvchi, maktabni tugatgach, 2002-yilda Namangan muhandislik-pedagogika institutining Texnologiya fakulteti kimyo texnologiyasi yo'nalishiga o'qishga kirgan. 2006-yilda oliy ta'limni tugatadi. U 2007-yilda Pop tumanidagi harbiy qismda harbiy xizmatni o'tagan.

Yoshlikdan qutqaruvchilik kasbiga bo'lgan kuchli qiziqish uni favqulodda vaziyatlarda insonlarga ko'mak berishdek mas'uliyatli va faxrli kasb sari yetakladi.

– Sabab, insonlarga yordam berish, xalqqa xizmat qilish, – deydi Sarvar Mamadaliyev bu kasbni tanlashining sababini so'raganimizda.

Qahramonimiz 2011-yildan boshlab FVB RKTBM guruhiga qutqaruvchi lavozimiga ishga qabul qilindi. 2021-yildan hozirgi kunga qadar RKTBM guruhining yo'riqchi-qutqaruvchisi lavozimida fidokorona xizmat qilib kelmoqda.

Hamkasblari uni har qanday qutqaruv amaliyotida fidoyilik

ko'rsatuvchi, vaziyatdan qat'i nazar, oldinga intiluvchi inson sifatida tilga olishadi. Uning xizmat daftarida 2021-yilning yoz faslida Kosonsoy tumanida sodir bo'lgan halokatli sel oqibatlarini bartaraf etishdagi ishtiroki alohida o'rin tutadi. Tabiat kuchi inson qurgan inshootlarni bir zumda vayron qilgan o'sha kunlarda Sarvar Mamadaliyev va uning hamkasblari suv ostida qolgan hovlilar-dan odamlarni olib chiqish, zarur yordam ko'rsatish borasida tinimsiz mehnat qilishgan.

Sarvar akaning xotirasida chuqur iz qoldirgan bir voqea alohida e'tiborga loyiq. Bu voqea qutqaruvchilik kasbining qanchalik xavfli va mas'uliyatli ekanini yaqqol ko'rsatadi.

Oddiy bir fuqaroning telefoni hojatxonaga tushib ketadi. Uni olish uchun ikki nafar mardikor chaqiriladi. Ular hojatxonaga tushib qidiruv boshlashadi, ammo kutilmaganda zaharli gazdan zaharlanib hushlarini yo'qotishadi. Voqeadan xabar topgan uy egasi darhol tez yordam chaqiradi. Tez yordam xodimi narvon orqali ularni olib chiqish uchun pastga tushadi – ammo u ham hushidan ketadi.

– Keyin bizga chaqiruv tushdi. Biz borgan paytda uchala kishi ham behush edi. Ularni chiqarib oldik. Ikki kishi, afsuski, vafot etgan edi. Tez yordam xodimi esa tirik edi, uni shifoxonaga olib ketishdi, lekin u ham vafot etdi, – deb eslaydi afsus bilan. Eng ayanchlisi esa – keyinchalik ma'lum bo'ldi, halok bo'lgan tez yordam xodimi o'zining birinchi ish kunida shu voqeaga duch kelgan ekan.

Bu voqea faqat bir fojia emas, balki qutqaruv ishining qanchalik nozik bilim va tayyorgarlikni, ruhiy hozirlik, barqarorlik, mustahkam irodani talab qilishining ham isbotidir. Tayyorgarliksiz, maxsus uskuna va himoya vositalarisiz xavfli zonaga kirishning qanday oqibatlarga olib kelishi mumkinligini ko'rsatuvchi

bu tarix yosh qutqaruvchilar uchun ham katta saboq bo'ladi.

– Qo'rqqan inson, menimcha, qutqaruvchi bo'la olmaydi, Allohga tavakkal qilaman, – deydi Sarvar Mamadaliyev o'z kasbiy falsafasini bayon qilar ekan. Har qanday murakkab kasbda bo'lgani kabi, qutqaruvchilik sohasida ham ustoz-shogirdlik an'anasi muhim o'rin tutadi. Sarvar Mamadaliyevning fikricha, ish boshlaganingizdan so'ng sizga bittagina narsa o'rgatgan inson ham ustoz bo'la oladi.

So'zlariga ko'ra, unga birinchi bo'lib qanday yurish kerakligi, nima qilsa yaxshi bo'lishi yoki buning aksini o'rgatgan inson KKG komandiri M.Dadaqo'ziyev bo'lgan. Shuningdek, o'z sohasi bo'yicha guruh komandirlari – D.Abdiyev, N.Siddiqov, X.Orziqulov va A.Hakimov ham unga ustozlik qilishgan.

Qahramonimiz bugungi kunda o'zi bir paytlar shogird bo'lgan yo'lda ustoz maqomida turibdi. Yosh qutqaruvchilar uni ustoz deb bilishadi, chunki u doimo tajribasini baham ko'radi va zarur professional maslahatlar berishdan charchamaydi. “Men ham o'z shogirdlarimga ustozlarimdan olgan bilimlarimni, tajribamdan kelib chiqib o'z vazifalarini vijdonan bajarishlarini o'rgatib kelaman”, deydi u ishonch bilan. Bu – avlodlar davomiyligining, kasbiy tajribaning uzluksiz o'tib borayotganining yaqqol ko'rinishidir.

Xavfli va mas'uliyatli kasb egalarining orqasida odatda, ularni doimo qo'llab-quvvatlaydigan mustahkam va ahil oila turadi. Sarvar Mamadaliyev ham ikki nafar farzandning otasi. Aynan shu ikki mas'uliyat hissi – ham oilasi, ham vatandoshlari oldidagi mas'uliyat uni har doim hushyor va tayyor bo'lishga undaydi.

Sarvar Mamadaliyevning fidokorona xizmati davlatimiz tomonidan ham munosib baholangan. Mustaqil-

ligimizning 35 yilligi munosabati bilan Favqulodda vaziyatlar vazirligi tomonidan “Qutqaruv ishlaridagi jasorati uchun” ko'krak nishoni bilan taqdirlandi. Bu mukofot – uning 15 yillik xizmati davomida ko'rsatgan jasorati, fidoyiligi, xizmatga halol yondashuvi, jonkuyarligi va 2500 dan ortiq amaliyotdagi fidokorona xizmatlarining e'tirofidir.

Suhbat so'nggida suhbatdoshimizdan kelgusidagi maqsad va rejalari haqida so'raganimizda, quyidagicha javob berdi: “Maqsad va rejalirim – Vatanimga to umrimning oxirigacha xizmat qilish, insonlarga har doimgidek chin yurakdan yordam berish. Men O'zbekistoni-mizda hech kimning, na kattaning, na kichikning boshiga kutilmagan ko'rgiliklar tushmasin, bizdek qutqaruvchilarga sira ham muhtoj bo'lmasin, deymen. Mayli-da, hamkasb ukalarim, singillarim biror nogahoniy o'limga, go'daklarning nobud bo'lganiga guvoh bo'lmay nafaqaga chiqib ketishsa”.

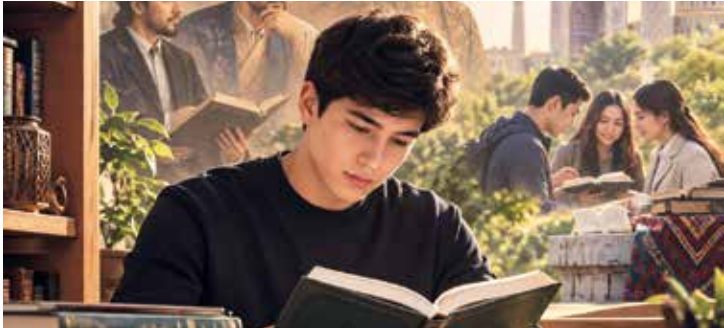
Bu so'zlarda uning butun hayotiy pozitsiyasi, kasbga bo'lgan sadoqati, insonparvarligi, vatanparvarligi, beg'uborligi mujassam.

Sarvar Mamadaliyev kabi fidoiyi qutqaruvchilar tufayli ko'plab oilalar boshlariga tushgan sinovlardan omon o'tib, baxtli-saodatli yashamoqda, ko'plab insonlar hayoti saqlab qolinmoqda. Ularning har kuni nimanidir boshidan kechirayotgani, xavf ostida bo'layotgani haqida kamdan-kam odam o'ylaydi – toki yordamga muhtoj bo'lmaguncha. Ammo shuni bilish va unutmashlik kerakki, shahar va tumanlarimizning, poytaxtimiz Toshkentning tinchligi ortida aynan shunday – qo'rquvni yengishni, tezda to'g'ri qaror qilishni o'rgangan, yurtdoshlari hayotini o'z hayotidan qadrlı deb bilgan fidoyi insonlarning mardligi turadi.

Gulnora SHERMATOVA,
“Vaziyat” muxbiri

Mutolaa – ma'naviyat o'chog'i

Kitob – aql qayrog'i, bilim manbai, qolaversa, yoshlar ma'naviyatining poydevoridir. Mutolaa fikrlash quroli bo'lgani uchun xalqimiz kitobni nonday aziz hisoblaydi. Shuning uchun kitobga muhabbat, uni qadrlash, o'qishga e'tibor yoshlikdan boshlanadi.

Ayniqsa, buni donolarning o'g'itlari, yozma manbalar, xalq og'zaki ijodi durdonalari, xalqning an'anaviy tarbiya usullarida aks etgan kitob bilan bog'liq xilma-xil hayotiy rasm-rusumlar, udumlar va urf-odatlardan ham bilish mumkin. Xalq kitob haqida naql-riyoyatlarga emas, balki ko'plab maqollar, aforizmlar, topishmoqlar, hikmatlar ham yaratgan.

Mutolaaga e'tibor qadimdan bor. Xususan, Yusuf Xos Hojibning "Qutadg'u bilig"ida, Rabg'uziyning "Qisasi Rabg'uziy"ida, Xondamirning "Makorim ul-axloq"i va Alisher Navoiy, Zahiriddin Muhammad Bobur, Mahmud Koshg'ariylarning qator asarlarida kitobxonlikka oid qimmatli fikrlar bayon qilingan. Jumladan, "Qisasi Rabg'uziy" muqaddimada muallif shunday yozadi: "... payg'ambarlar qissalariga g'oyat rag'batim bor. Tekma

yerda, tekma kim ersa-da, bo'linur ba'zisi mustaqim bor, ba'zisi nomustaqim. Bir angasi muqarrar va bir angasi mubattar bor." "Qisas ul-anbiyo" asarida esa "...o'qumoqg'a keraklik, o'rganmoqqa yarog'lig' bo'lg'ay erdi, teb iltimos yanglig' ishorat bo'ldi ersa nechama o'zumi ul ishga loyiq, ul amalga muvofiq ermasin teb, bu og'ir ishga o'g'radimiz (kirishdik, qo'l urdik)" deya yozadi.

Xulosa qilib aytganda, kitobxonlik kecha paydo bo'lgan emas. U xalqimiz qonida azaldan bor. Shunday ekan, yoshlar tarbiyasida mutolaadan foydalansak, kelgusida ma'naviyatli avlod yetishib chiqishi shubhasiz. Zero, kitob o'qigan insondan yomonlik chiqmaydi.

Ulug'bek MAXAMATJONOV,
Toshkent tumani FVB boshlig'i,
podpolkovnik

O'zbekiston Respublikasi FVV Akademiyasida "Favqulodda vaziyatlardan ishonchli muhofaza qilishning milliy tajribasi: dolzarb muammolar va yechimlar" mavzusidagi respublika ilmiy-texnikaviy anjuman bo'lib o'tdi.

Ishonchli muhofaza muhokama qilindi

Unda tegishli vazirlik va tashkilotlarning mas'ullari, favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilish sohasi mutaxassislari, ilmiy-tadqiqot muassasalari vakillari, professor-o'qituvchilar va ilmiy tadqiqotchilar, harbiy xizmatchilar, tinglovchilar, kursantlar, magistrantlar hamda talaba-yoshlar, shuningdek, ommaviy axborot vositalari vakillari ishtirok etdi.

Anjumanni akademiya boshlig'i ning birinchi o'rinbosari podpolkovnik Furqatjon Nazarov ochib, favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilish tizimini takomillashtirishda ilmiy salohiyat va innovatsion yondashuvlarning ahamiyatiga alohida to'xtalib, bugungi kunda iqlim o'zgarishi, yirik yong'inlar, suv toshqinlari, texnogen avariylar, murakkab ishlab chiqarish jarayonlari va zamonaviy infrazuzilma bilan bog'liq xavflar favqulodda vaziyatlarning oldini olish tizimiga yangi talablarni qo'yayotganini ta'kidladi.

Muhokamalar davomida raqamlashtirish, zamonaviy monitoring texnologiyalari, yong'in va qurilish xavfsizligi,

sanoat hamda kimyoviy xavflarni boshqarish, aholini o'z vaqtida ogohlantirish kabi yo'nalishlar ham qamrab olindi.

Anjuman doirasida ilm-fan va amaliyot integratsiyasini mustahkamlashga qaratilgan muhim kelishuvlarga ham erishildi va favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilishning turli yo'nalishlariga oid ilmiy izlanishlar va amaliy taktiklar taqdim etildi.

Anjuman yakunida ma'ruzalar yuzasidan savol-javob va fikr almashuvlar o'tkazilib, muhokama qilingan masalalar bo'yicha tegishli xulosalar shakllantirildi. Ilmiy faoliyatda munosib natijalarga erishgan ishtirokchilar taqdirlandi.

Dilmurod RAUPOV,

Umumkasbiy va umumilmiy fanlar kafedrasidotsenti, podpolkovnik

Farhodjon XOJAYEV,

Akademiya axborot xizmati boshlig'i, mayor

Harbiy xizmatchilar "Zakovat"da bellashdi

"NKMK" AJ va "Navoiyuran" DK Obyektlarda favqulodda vaziyatlar markazi hamda O'zbekiston yoshlar ittifoqi Navoiy viloyati Kengashi bilan birgalikda viloyatdagi yosh harbiy xizmatchi va xodimlar o'rtasida "Zakovat" intellektual o'yini o'tkazildi.

Darhaqiqat, "Zakovat" nafaqat aqlni charxlashga xizmat qiladi, balki ishtirokchilarga jamoaviy birdamlikni o'rgatadi. Bu, ayniqsa, harbiy xizmatchilar uchun ayni muddao.

Tadbirdan ko'zlangan asosiy maqsad ham yosh harbiy xizmatchilar va xodimlarning intellektual salohiyatini oshirish, mantiqiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, ularning dunyoqarashini kengaytirish hamda jamoaviy ishlash ko'nikmalarini mustahkamlashdan iborat bo'ldi.

O'yin natijalariga ko'ra 1-o'rinni "NKMK" AJ va "Navoiyuran" DK OFV markaz harbiy xizmatchilari, 2-o'rinni Navoiy

viloyat Ichki ishlar boshqarmasi harbiy xizmatchilari hamda 3-o'rinni 99451-harbiy qism jamoasi egalladi. G'olib jamoalar O'zbekiston yoshlar ittifoqi viloyat Kengashi tomonidan diplom hamda esdalik sovg'alari bilan taqdirlandi.

Hayotbek XOLIQULOV,

"NKMK" AJ va "Navoiyuran" DK OFV markazi "Janubiy" KB va NSMOFV bo'limi FV proflaktikasi bo'linmasi inspektori, kapitan

Furqat DAVIROV,

"Janubiy" KB va NSMOFV bo'limi FV proflaktikasi bo'linmasi kichik inspektori, kichik serjant

Rahbar va yoshlar uchrashuvi

Jizzax viloyati Olimpiya va Paralimpiya sport turlariga tayyorlash markazida "Payshanba – yoshlar kuni" doirasida Jizzax viloyati FVB boshlig'i o'rinbosari, podpolkovnik Avazbek Ibragimov, markaz direktori Xurshid Abdvaliyev hamda yoshlar ishtirokida "Rahbar va yoshlar" uchrashuvi o'tkazildi.

Ochiq mulotot va samimiy suhbat ruhida tashkil etilgan tadbirda yoshlar Favqulodda vaziyatlar vazirligi tizimidagi xizmat faoliyati, qutqaruvchilik kasbining o'ziga xos jihatlari, uning mas'uliyati, mashaqqati va sharafi haqida batafsil ma'lumotlar berildi.

Shuningdek, tizimdagi oliy va professional ta'lim muassasalariga o'qishga kirish, kasbiy tayyorgarlikdan o'tish hamda xizmatga ishga qabul qilinishi bilan bog'liq tartib-taomillar tushuntirildi. Yoshlarga kelgusida ushbu sohada faoliyat yuritish uchun zarur bo'lgan bilim va ko'nikmalarni muntazam ravishda oshirib borish, jismoniy tayyorgarlikka alohida e'tibor qaratish hamda

yuksak mas'uliyat va intizom tamoyillariga amal qilish muhimligi ta'kidlandi.

Uchrashuv davomida yoshlar bilan xonadonlarda yong'inlar va boshqa favqulodda vaziyatlarning oldini olish, elektr va gaz jihozlaridan xavfsiz foydalanish, yong'in xavfsizligi talablariga rioya etish, turli xavf-xatarlarni barvaqt aniqlash va ularning oldini olish bo'yicha zarur tavsiyalar berildi.

Ochiq muloqot jarayonida o'z faoliyati davomida yuqori natijalarga erishib, sport musobaqalarida munosib ishtirok etgan yosh sportchilar hamda ularning murabbiylari tadbir tashkilotchilari tomonidan munosib taqdirlandi.

Tadbirning amaliy qismida Favqulodda vaziyatlar boshqarmasi tasarrufidagi maxsus qutqaruv texnika va vositalari, zamonaviy asbob-uskunalar hamda qutqaruv jihozlari namoyish etildi.

Nodirbek AZIMOV,

Jizzax viloyati FVB xodimi, kichik serjant

Ashraf UMAROV,

Olimpiya va Paralimpiya sport turlariga tayyorlash markazi direktor o'rinbosari

KUCH, JASORAT VA SADOQAT UYG'UNLIGI

Ayrim insonlarning hayot yo'li bitta kasb yoki bitta soha bilan cheklanib qolmaydi. Ular o'zidagi salohiyatni turli yo'nalishlarda namoyon etib, mehnat, iroda va izlanish orqali el-yurtga xizmat qilishning o'ziga xos namunasini yaratadi. Balki, qobiliyatni isrof qilmay, o'z o'rnida rivojlantirish insonni yanada komillikka boshlar. Qashqadaryo viloyati FVB "Muborak" NGQCHB OFVB 29-qutqaruv qismi guruh boshlig'i, mayor Yaxshiboyev Abdulla Jumanazarovich ana shunday insonlardan.

Uning hayotida ikki yo'nalish – sport va qutqaruvchilik bir-birini to'ldirib keladi. Bir tomonda yillar davomida chiniquqan sportchi, ikkinchi tomonda esa murakkab va mas'uliyatli vazifalarni bajarib kelayotgan tajribali qutqaruvchi siymosi mujassam.

Abdulla Yaxshiboyev 1988-yil 6-iyunda Qashqadaryo viloyati Muborak tumanida tug'ilgan. Uning sportga kirib kelishi oilaviy an'analar bilan bog'liq. Otasi Yaxshiboyev Jumanazar Eshmo'minovich yong'in xavfsizligi tizimida xizmat qilgan, shu bilan birga kurashchi-polvon bo'lgan. Aynan otasi uni 5–6 yoshidan milliy kurashga olib kirib, sportning dastlabki sirlarini o'rgatgan.

– Birinchi ustozim dadam bo'lgan. U kishi meni sportga olib kirgan va milliy kurashga mehr uyg'otgan, – deydi mayor Yaxshiboyev.

Keyinchalik uning sportdagi ustozlari safi kengaydi. Milliy kurash bo'yicha xalqaro toifadagi hakam Farhod Toshhevdan saboq oldi. Qo'l jangi, jangovar sambo va universal jang yo'nalishlarida esa FVV Akademiyasi katta o'qituvchisi, podpolkovnik Murod Xudoyqulov ustozlik qildi.

Saboq, muntazam mashg'ulot va musobaqalardagi tajriba Abdullaning sportdagi mahoratini yuksaltirdi. Bugun kelib u qo'l jangi, jangovar sambo va universal jang yo'nalishlarida sport ustasi, milliy kurash bo'yicha esa sport ustaligiga nomzod darajasiga erishgan. Bu murakkab mehnat, intilish yo'lini matonat bilan bosib o'tish demakdir.

Abdulla Yaxshiboyevning sportdagi faoliyati ko'plab respublika va xalqaro miqyosdagi musobaqalar bilan bog'liq. Ayniqsa, qo'l jangi, jangovar sambo va universal jangdagi natijalari ko'plab kasbdoshlarining, qolaversa, kuchli sportchilarning e'tiboriga loyiq topilgan.

U qo'l jangi bo'yicha 90 kilogramm vazn toifasida to'rt karra O'zbekiston chempioni bo'lgan. 2013-yilda Toshkent shahrida 90 kilogramm vaznda ikkinchi, 2014-yilda Jizzax viloyatida birinchi, 2017-yilda Toshkent viloyatida kechgan bahslarda uchinchi o'rinni egallagan. 2020-yilda Andijonda o'tkazilgan O'zbekiston kubogida +97 kilogramm vazn toifasida g'olib bo'lgan. 2022-yilda harbiy

tuzilmalar o'rtasidagi qo'l jangi musobaqasida +97 kilogramm vaznda uchinchi o'rinni qo'lga kiritgan.

Jangovar sambo bo'yicha ham uning faoliyatida muhim natijalar mavjud. 2014-yilda Toshkentdagi "Jar" sport saroyida, 2015-yilda esa +98 kilogramm vazn toifasida yuqori natija qayd etgan. Mazkur yo'nalishda u O'zbekiston chempioni bo'lgan.

Universal jangda esa +100 kilogramm vazn toifasida ikki karra jahon chempionligi uning sport faoliyatidagi eng muhim yutuqlardan biridir.

Milliy kurashdagi natijalari ham uning sportdagi uzun yo'li va uzoq yillik tajribasini ko'rsatadi. 2006-yil "Barkamol avlod" sport o'yinlarining O'zbekiston chempionatida, 2008-yil Buxoroda o'tkazilgan O'zbekiston chempionatida 81 kilogramm vazn toifasida birinchi o'rinni egallagan. 2009-yil kattalar o'rtasidagi O'zbekiston chempionatida hamda 2010-yil fevral oyida Toshkentda o'tkazilgan kattalar chempionatida sovrinli o'rinni qo'lga kiritgan.

Bu natijalar ortida bir kunlik omad emas, yillar davomida shakllangan intizom va muntazam mehnat turibdi.

Abdulla Yaxshiboyev uchun sport hech qachon faqat musobaqa va medallar bilan chegaralanmagan. Uning fikricha, sport qutqaruvchi uchun zarur bo'lgan ko'plab fazilatlarini shakllantiradi.

– Qutqaruvchi jismonan baquvvat bo'lishi bilan birga jasoratli, sadoqatli, bilimli va har qanday vaziyatda o'zini boshqara oladigan inson bo'lishi kerak. Chunki bu kasb inson hayoti bilan bog'liq. Qutqaruvchi nafaqat boshqalarga yordam bera olishi, balki zarur vaziyatda o'zini ham himoya qila olishi kerak, – deydi.

Bu fikr uning kasbiy faoliyatida o'z ifodasini topgan.

2010-yilda O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi Yong'in xavfsizligi oliy texnik maktabiga kursant sifatida o'qishga kirgan Abdulla Yaxshiboyev 2015-yilda ushbu ta'lim muassasasini leytenant unvoni bilan tamomlagan. Keyinchalik mazkur ta'lim muassasasi FVV Akademiyasi sifatida faoliyat yuritib boshladi.

Xizmat faoliyatini 2015-yilda Qashqadaryo viloyati Yong'in xavfsizligi

boshqarmasi 3-harbiylashtirilgan yong'in xavfsizligi otryadi 11-harbiylashtirilgan qismida smena boshlig'i lavozimida boshlagan.

Keyingi yillarda u turli mas'ul lavozimlarda xizmat qildi. 2022-yil iyun oyidan "Muborak" gazni qayta ishlash zavodi OFVB 26-yong'in-qutqaruv qismi boshlig'i lavozimida faoliyat yuritdi. 2025-yilning noyabridan 2026-yilning avgustigacha tezkor navbatchi vazifasini bajardi. Hozirda esa "Muborak" NGQCHB OFVB 29-qutqaruv qismida guruh boshlig'i sifatida xizmat qilmoqda.

Har qanday kasbni e'zozlasa arziydi. Axir odamlarga foydasi tegmagan ish kasbga aylanarmidi. Kasbini e'zozlaganlar shu yo'ldan o'zlari ham ehtirom, e'tibor, hurmat ko'radilar. Xizmat davomida uning harbiy unvoni ham bosqichma-bosqich oshib bordi: 2015-yilda leytenant, 2017-yilda katta leytenant, 2019-yilda kapitan, 2022-yilda mayor.

O'ta muhim toifalangan obyektlarda xizmat olib borish esa harbiy xizmatchidan doimiy tayyorgarlikni talab etadi. Bunday obyektlarda favqulodda vaziyatlarning oldini olish va yuzaga kelishi mumkin bo'lgan xavfli holatlarda tezkor harakat qilish bo'yicha mashq va mashg'ulotlar muntazam o'tkaziladi. Abdulla Yaxshiboyev boshchiligidagi shaxsiy tarkib ana shu mashg'ulotlarda faol qatnashib kelmoqda.

Sportdagi tajriba Abdulla Yaxshiboyevni nafaqat sportchi, balki ustoz sifatida

ham shakllantirdi. Bugun yosh avlodga o'z tajribasidan saboq berib kelmoqda.

Shogirdlari orasida qutqaruvchilik faoliyatini sport bilan birga olib borayotgan yoshlar talaygina. Sherbek polvon Avliyoqulov milliy kurash bo'yicha jahon chempioni va xalqaro turnirlar g'olibi, Botir Ziyodullayev esa milliy kurash va universal jang bo'yicha sport ustasi. Shohrux Ahmedov ismli yana bir shogirdi dyuzdo bilan shug'ullanadi.

Akmal Gulmurodov milliy kurash bo'yicha O'zbekiston chempioni bo'lish bilan birga kurash, jangovar sambo va universal jang yo'nalishlarida sport ustasi darajasiga erishgan. Firdavs Shuhratov sambo va universal jang bo'yicha O'zbekiston chempioni. Avaz Boboqulov esa qo'l jangi, universal jang va MMA yo'nalishlarida FVV sharafiga himoya qilib kelayotgan sportchilardan. Bu kabi yana qanchalab sodiq shogirdlarning yutuqlarini sanash mumkin. Ularning har biri sport maydonida erishayotgan natijalarini xizmat faoliyati bilan uyg'unlashtirib kelayotgani e'tiborga molik.

Yaxshiboyevlar oilasida qutqaruvchilik kasbi alohida o'rin tutadi. Abdulla Yaxshiboyevning otasi uzoq yillar yong'in xavfsizligi tizimida xizmat qilgan. Bugun esa uning o'g'illari ham shu sohada mehnat qilmoqda.

Abdullaning ukasi kapitan Jasur Eshmo'minov hozirda Qashqadaryo viloyati FVBda katta inspektor lavozimida faoliyat yuritadi. U ham sport bilan shug'ullanib, kurash va shaxmat bo'yicha musobaqalarda yuqori natijalarga erishgan.

Shunday qilib, oiladagi kasbiy an'ana ikki avlod hayotida davom etmoqda. Biroq bu an'ananing mazmuni faqat kasbni davom ettirish bilangina cheklanmaydi. Unda inson hayotini asrash, Vatanga xizmat qilish va o'z vazifasiga sadoqat kabi qadriyatlar mujassam.

Bugun mayor Abdulla Yaxshiboyev oldiga katta maqsadlar qo'ygan. U xizmat faoliyatini yanada takomillashtirish, yosh qutqaruvchilarni tayyorlash va sportda yangi chempionlar tarbiyalashni niyat qilgan.

Uning yana bir katta maqsadi – ke-lajakda yuqori harbiy unvonlarga erishib, Vatanga xizmat qilish yo'lini sharafla bilan, ulkan natijalar bilan davom ettirish. Biroq qahramonimizning hayot falsafasini birgina unvon yoki medal bilan o'lchab bo'lmaydi. Sport maydonidagi g'alabalar unga iroda va matonat bergan bo'lsa, qutqaruvchilik kasbi ana shu fazilatlarini insonlar hayotini asrashdek ulug' maqsadga yo'naltirish imkonini bergan.

Sportchi uchun ring yoki gilamdagi bellashuv qanday mas'uliyatli bo'lsa, qutqaruvchi uchun favqulodda vaziyatdagi har bir soniya shunchalik muhim. Biri g'alaba uchun, ikkinchisi inson hayoti uchun kurashadi. Mayor Abdulla Yaxshiboyev hayotida esa bu ikki yo'l birlashgan. Ular bir-birini to'ldiradi, bir-birini taqozo etadi go'yo.

Uning faoliyati bizga bir haqiqatni ko'rsatadi: kuchning qadri uni qayerda va nima uchun ishlata bilishda. Qutqaruvchining kuchi esa, eng avvalo, inson hayotini asrashga xizmat qilgandagina o'zining haqiqiy mazmunini topadi.

Sportdagi iroda, xizmatdagi sadoqat va insonparvarlik – mayor Abdulla Yaxshiboyev hayot yo'lining asosiy mezonlaridir.

Guli IKROM qizi,
jurnalist

USTOZLAR E'ZOZLANGAN YURT

Inson hayotida ustozning o'rnini beqiyos. O'zbekiston Qahramoni, Xalq shoiri Abdulla Oripov aytganlaridek: "Muallim kamolot ichra ko'zgudir". Uning bergan bilimi, ko'rsatgan yo'li, qoldirgan ibratlari yillar o'tsa-da, shogirdlar qalbida yashaydi. Ayniqsa, butun umrini el-yurt osoyishtaligi, inson xavfsizligi va ezgu maqsadlarga bag'ishlagan faxriylar tajribasi yosh avlod uchun katta hayot maktabidir. Shu ma'noda, "1-oktyabr – O'qituvchi va murabbiylar kuni" munosabati bilan O'zbekiston Respublikasi Favqulodda vaziyatlar vaziri tashabbusi bilan tashkil etilgan "Uch avlod uchrashuvi" nafaqat bayram tadbiri, balki ustoz va shogird o'rtasidagi ma'naviy rishtalarni yanada mustahkamlashga qaratilgan muhim tashabbusdir.

Joriy yilning 24-26-sentyabr kunlari Buxoro viloyatida o'tkazilgan uchrashuvlarda soha faxriylari, ustozlar va yosh avlod vakillari ishtirokida samimiy muloqotlar tashkil etildi. Unda ko'p yillar davomida mas'uliyatli vazifalarda faoliyat yuritgan, o'zining boy tajribasi va fido-korona mehnati bilan sohaning rivojiga munosib hissa qo'shgan faxriylar kasbiy tajribasi bilan o'rtoqlashdilar. Bunday muloqotlarda yoshlar ustozlar hayoti mi-

solida kasbga sadoqat, intizom, Vatanga xizmat qilish va inson qadrini ulug'lash kabi tushunchalarning amaliy mazmunini angelaydi. Faxriylarning mehnati va xizmatlarini e'zozlash esa bugungi avlod zimmasidagi yuksak ehtirom va minnatdorlik ifodasidir.

Tashrif doirasida faxriylar Buxoroning boy ma'naviy-madaniy merosi bilan yaqindan tanishib, muqaddas qadamjolar va ziyoratgohlari bo'ylab sayohat qildilar.

Bu safar nafaqat tarixiy qadamjolarini ziyorat qilish, balki yurtning buyuk ma'naviy merosi, ajdodlar qoldirgan ibratli hayot yo'li haqida mushohada yuritish imkonini ham beradi. Ayniqsa, turli avlod vakillarining birga safar qilishi, bir dasturxon atrofida suhbatlashishi, ustozlarning hayotiy tajribasini yoshlar bilan baham ko'rish avlodlar o'rtasidagi uzviylikni yanada mustahkamlaydi.

Ustoz va faxriylarni e'zozlash – o'tmishga hurmat, bugunga mas'uliyat va kelajakka ishonch demakdir. Zero, bugun yoshlarga yo'l ko'rsatayotgan har bir ustoz kechagi avlodning tajribasini ertangi kun egalariga yetkazuvchi ma'naviy ko'prikdir. "Uch avlod uchrashuvi" ana shu ezgu an'anani davom ettirib, ustozlar mehnatiga yuksak ehtirom va yosh avlodga katta ishonch muhitini yaratishga xizmat qilmoqda.

Xayrullo ZOIROV,

Buxoro viloyati FVB Faxriylar kengashi raisi, iste'fodagi polkovnik

Har yili sovuq mavsum boshlanishi bilan is gazidan zaharlalish xavfi yanada dolzarblashadi. Bu davrda aholi xonadonlarida isitish qurilmalari ishga tushiriladi, dudburon va ventilyatsiya tizimlariga bo'lgan talab ortadi.

Is gazi – inson sezgi a'zolari bilan oson aniqlab bo'lmaydigan xavfli gaz. Shu sababli uning oldini olishda faqat "ehtiyot bo'ling", "gaz jihozlaridan to'g'ri foydalaning" degan ogohlantirishlar bilan cheklanib qolmasdan, xavf keltirib chiqarishi mumkin bo'lgan omillarni oldindan aniqlash va bartaraf etish muhim.

Amaldagi me'yoriy hujjatlarda ham bu masalaga alohida e'tibor qaratilgan. Xususan, turar joylardagi isitish va suv isitish qurilmalariga profilaktik xizmat ko'rsatishni har yili mavsum boshlanishidan oldin amalga oshirish, dudburonlar va ventilyatsiya kanallarini tekshirish va ularning sozligini dalolatnoma bilan qayd etish belgilangan. Ko'p qavatli uy-joy fondini kuz-qish mavsumiga tayyorlashda dudburon va ventilyatsiya tizimlarini tozalash hamda ta'mirlash ishlarini nazarda tutish ham ko'rsatilgan.

Demak, asosiy vazifa aniq: xavfni fojia sodir bo'lishidan oldin aniqlash.

Ammo buning uchun profilaktik ishlarni amalga oshiradigan aniq mexanizm hamisha ishlab turishi kerak.

Qoraqalpog'iston tajribasi: amaliy yechim bor

Bu borada Qoraqalpog'iston Respublikasida ilgari amalga oshirilgan ishlar e'tiborga loyiq. Ushbu hududda Jo'qorg'i Kenges tomonidan mazkur masala nazoratga olinib, aholi xonadonlaridagi isitish qurilmalari, dudburon va mo'rilarning holatini yaxshilashga qaratilgan kompleks choralar amalga oshirilgan.

Jumladan, mahalla qo'mitalari mablag'lari hisobidan ijtimoiy himoyaga muhtoj, kam ta'minlangan va ijtimoiy reyestrda kiritilgan fuqarolarning xonadonlaridagi qozonlarning dudburonlari – mo'rilari almashtirib berilgan. Qolaversa, profilaktika ishlari faqat ogohlantirish bilan cheklanmagan. Muammo aniqlangan, amaliy yordam ko'rsatilgan, xavf manbai bartaraf etilgan.

Ayrim oilalarda mo'rini ta'mirlash yoki almashtirish uchun moliyaviy imkoniyat bo'lmasligi mumkin. Shu sababli ijtimoiy himoyaga muhtoj oilalarga amaliy ko'mak berish mexanizmi qo'llanilgan.

Qoraqalpog'istondagi ushbu tajribaning yana bir muhim jihati – profilaktika ishlariga turli tashkilot va tuzilmalar jalb qilinganidir.

Nega aynan mo'ri va dudburon?

Isitish qurilmasining o'ziga qanchalik e'tibor berilmasin, undan hosil bo'ladigan yonish mahsulotlarining tashqariga chiqishi ta'minlanmasa, xavfsizlik to'liq ta'minlanmaydi.

Dudburonning tiqilishi, qurum bilan qoplanishi, korroziyaga uchrashi, texnik jihatdan noto'g'ri o'rnatilishi yoki tortish xususiyatining pasayishi xonadonda xavfli holat yuzaga kelishiga sabab bo'lishi mumkin. Amaldagi talablarda ham dudburon va ventilyatsiya kanallarini har yili isitish mavsumi oldidan tekshirish va ularning sozligini qayd etish belgilangan.

Bugungi kunda xonadonlarning aksariyatida plastik romli

XAVFNI OQIBATDAN EMAS, SABABDAN IZLANG

derazalar o'rnatilgan. Ular xonaning issiqligini saqlashga yordam beradi. Biroq deraza va eshiklarning germetik yopilishi xonada havo almashinuviga ham ta'sir qilishi mumkin. Shuning uchun profilaktika jarayonida dudburon, ventilyatsiya kanali, xonadagi havo almashinuvi, isitish qurilmasining texnik holati bir-biridan alohida emas, yagona xavfsizlik tizimi sifatida ko'rib chiqilishi maqsadga muvofiq.

O'tgan davrdagi amaliy tajribani aynan o'sha ko'rinishda emas, bugungi sharoit va imkoniyatlarga moslashtirgan holda qayta tashkil etish muhim.

Qoraqalpog'istondagi tajribadan yana bir foydali jihatni ajratib ko'rsatish mumkin. Profilaktik ishlarga vaqtincha ishchilarni jalb qilish bir vaqtning o'zida ikki vazifani hal etish imkonini beradi.

Bir tomondan, aholi xonadonlarida mo'ri va dudburonlarni tozalash ishlari kengayadi. Ikkinchi tomondan, vaqtincha ish o'rinlari yaratiladi. Shunda mavsum oldidan katta hajmdagi

profilaktik ishlarni qisqa vaqt ichida tashkil etish imkoni paydo bo'ladi.

Elektr, gaz va suv ta'minoti tashkilotlarining yana bir muhim imkoniyati bor – ularning hududlarda doimiy ishlaydigan xodimlari va xizmat ko'rsatish tarmog'i mavjud. Shu sababli ularning imkoniyatlaridan profilaktika ishlarida ham samarali foydalanish mumkin. Bu degani har bir tashkilot o'zining asosiy vazifasidan tashqari ishni bajarishi kerak, degani emas. Aksincha, mavjud vakolat va imkoniyatlarni muvofiqlashtirish, aholi xonadonlarida aniqlangan xavfli holatlar haqida tegishli xizmatlarni o'z vaqtida xabardor qilish va birgalikda profilaktika ishlarini tashkil etishdir.

Zero, is gazi bilan bog'liq fojialarning oldini olishda eng qimmatli natija, sodir bo'lmagan baxtsiz hodisadir.

Azamat DAVLETOV,

FVV Maxsus qutqaruv batalyoni komandiri birinchi o'rinbosari, podpolkovnik

ENG SAMARALI YO‘L – XATARNI OLDINDAN

ANIQLASH

Bugungi kunda yong‘in xavfsizligini ta‘minlash, yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan favqulodda vaziyatlarning oldini olish va aholi hamda xo‘jalik yurituvchi subyektlarning xavfsizligini ta‘minlash dolzarb vazifalardan biridir.

“Yong‘indan ogohlik umummilliy kampaniyasi” oyligi hamda Vazirlar Mahkamasining 393-sonli farmoyishi ijrosini ta‘minlash doirasida FVV mas‘ul xodimlari va Sirdaryo viloyati FVB rahbariyati ishtirokida viloyat hududidagi savdo, ishlab chiqarish va qishloq xo‘jaligi obyektlarida keng qamrovli profilaktik tadbirlar tashkil etilmoqda. Mazkur tadbirlarning asosiy maqsadi – obyektlarda yong‘in xavfsizligi talablariga rioya etilishini o‘rganish, mavjud kamchiliklarni aniqlash va ularni bartaraf etish orqali yong‘inlarning oldini olishdan iborat.

Profilaktik tadbirlarning navbatdagi manzili “Baxt savdo kompleksi” bo‘ldi.

Bu yerda, avvalo, maxsus qutqaruv texnikalarining favqulodda vaziyat yuz berganda obyekt hududiga to‘siqlarsiz kirib borishi va harakatlanishini ta‘minlash masalasiga e‘tibor qaratildi.

Shuningdek, hududda yong‘in xavfini oshiruvchi, yuqori yonuvchanlik xususiyatiga ega materiallar saqlanishi holati ko‘zdan kechirilib, bunday materiallar hududdan chiqarib tashlandi. Savdo majmuasidagi elektr uzatish tarmoqlari va qurilmalarining texnik holati, birlamchi yong‘in o‘chirish vositalarining mavjudligi hamda yaroqlilik darajasi o‘rganildi.

Mas‘ullarga yong‘in xavfsizligi talablariga qat‘iy rioya etish, aniqlangan kamchiliklarni bartaraf qilish va xavfsizlik choralari kuchaytirish yuzasidan tegishli ko‘rsatma hamda profilaktik tushuntirishlar berildi.

Kuz-qish mavsumida paxta xomashyosini qabul qilish va saqlash jarayonlarida yong‘in xavfsizligini ta‘minlash alohida ahamiyat kasb etadi.

“White-Gold-Klaster” MChJga qarashli paxta qabul qilish punktida ham profilaktik tadbir o‘tkazilib, korxonadagi yong‘in xavfsizligi holati atroflicha o‘rganildi. Jumladan, korxonada mavjud maxsus texnikalarning yong‘in xavfsizligi talablariga muvofiqligi, ularda birlamchi yong‘in o‘chirish vositalarining

mavjudligi va yaroqlilik holati ko‘zdan kechirildi.

Obyekt hududida suyultirilgan gaz ballonlaridan belgilangan tartibda foydalanilishi, elektr tarmoqlari va qurilmalarining texnik sozligi hamda yong‘in o‘chirishda foydalaniladigan suv havzalarining mavjudligi va doimiy foydalanishga tayyor holatda saqlanishiga ham alohida e‘tibor qaratildi. Sirdaryo tumani hududidagi paxta qabul qilish punktlarida o‘tkazilgan profilaktik tadbirlarda ham yong‘in xavfsizligining muhim jihatlari qamrab olindi. Xususan, korxonalarda saqlanayotgan paxta xomashyosining yong‘in xavfsizligi qoidalari talablariga muvofiq joylashtirilishi va saqlanishi o‘rganildi. Obyektlardagi birlamchi yong‘in o‘chi-

rish vositalarining mavjudligi va yaroqlilik holati, elektr tarmoqlari hamda elektr qurilmalarining texnik sozligi ko‘zdan kechirildi. Yong‘in sodir bo‘lgan taqdirda tezkor choralar ko‘rish imkoniyatlarini amaliy jihatdan baholash maqsadida suv uzatish qurilmalaridagi suv bosimi ham sinovdan o‘tkazildi. Bu kabi amaliy tekshiruvlar nafaqat mavjud imkoniyatlarni baholash, balki yong‘in yuzaga kelgan taqdirda tezkor harakat qilishga tayyorgarlik darajasini aniqlashda ham muhim ahamiyatga ega.

Zero, yong‘in xavfsizligini ta‘minlash faqat favqulodda vaziyat sodir bo‘lganidan keyingi choralar bilan cheklanmaydi. Eng samarali yo‘l, xavfni oldindan aniqlash, uni bartaraf etish va har bir obyekt mas‘ulining o‘z vazifasiga sidqidildan yondashishini ta‘minlashdir.

Shu nuqtayi nazardan, Sirdaryo viloyatida olib borilayotgan profilaktik tadbirlar yong‘inlarning oldini olish, obyektlarda xavfsiz muhitni shakllantirish hamda fuqarolarning hayoti va mol-mulkini muhofaza qilishga qaratilgan muhim amaliy choralar sifatida davom ettirilmoqda.

Davronbek SULAYMONOV,
Sirdaryo viloyati FVB Axborot xizmati
boshlig‘i, kapitan

Nuriddin ASTANOV,
Sirdaryo viloyati FVB bo‘lim boshlig‘i,
mayor

“Yong‘indan ogohlik umummilliy kampaniyasi” oyligi doirasida Samarqand viloyatining Qo‘shrabot tumanida yong‘inlarning oldini olish, aholi xavfsizligini ta‘minlash hamda kuz-qish mavsumini betalafot o‘tkazish maqsadida “mahallabay” va “xonadonbay” profilaktik tadbirlar izchil davom ettirilmoqda.

XONADONLAR O‘RGANILMOQDA

Xususan, “Jo‘sh ota”, “Pangat”, “Zarmitan”, “Oq-tepa” va “Oxunboboyev” mahallalarida FV bo‘limi xodimlari tomonidan aholi xonadonlari birma-bir o‘rganilib, fuqarolar bilan yong‘in xavfsizligi bo‘yicha tushuntirish va targ‘ibot ishlari olib borilmoqda.

FV bo‘limi xodimlari va volontyorlar bilan birgalikda xonadonlarda o‘tkazilayotgan profilaktik tadbirlar davomida, avvalo, kuz-qish mavsumida foydalaniladigan isitish pechlari va moslamalarining holatiga e‘tibor qaratilmoqda. Fuqarolarga isitish pechlarini belgilangan xavfsizlik talablariga rioya qilgan holda o‘rnatish, dudburonlarni o‘z vaqtida tozalash, pechlarni qarovsiz qoldirmaslik hamda yonuvchan buyumlarni isitish moslamalaridan xavfsiz masofada saqlash zarurligi tushuntirilmoqda.

Shuningdek, elektr tarmoqlari va gaz jihozlaridan foydalanishda xavfsizlik qoidalariga amal qilish, elektr simlarining sozligini nazorat qilish, bir vaqtning o‘zida bir nechta kuchli elektr jihozlarini bitta tarmoqqa ulab, ortiqcha yuklama bermaslik bo‘yicha tavsiyalar berilmoqda.

Aholi bilan o‘tkazilayotgan suhbatlarda is gazidan zaharlanishning oldini olish masalasiga ham alohida e‘tibor qaratilmoqda. Fuqarolarga gaz va isitish moslamalaridan foydalanishda ehtiyotkor

bo‘lish, xonalarni muntazam shamollatish, dudburonlarning tortish kuchini nazorat qilish hamda nosoz yoki qo‘lbola isitish vositalaridan foydalanmaslik zarurligi uqtirilmoqda.

Profilaktik tadbirlar davomida mahallalardagi savdo va xizmat ko‘rsatish shoxobchalari, tadbirkorlik obyektlari ham qamrab olinmoqda. Tadbirkorlar va ishchi-xodimlar bilan suhbat o‘tkazilib, ish joylarida yong‘in xavfsizligi talablariga rioya qilish, elektr va gaz jihozlaridan to‘g‘ri foydalanish, yong‘in o‘chirish vositalarini shay holatda saqlash hamda favqulodda vaziyat yuzaga kelganda to‘g‘ri harakat qilish tartibi tushuntirilmoqda.

“Mahallabay” va “xonadonbay” tashkil etilayotgan bunday profilaktik tadbirlar orqali mavjud xavf omillarini barvaqt aniqlash, ularning oldini olish hamda aholining yong‘in xavfsizligi bo‘yicha bilim va ko‘nikmalarini oshirishga alohida e‘tibor qaratilmoqda.

Qo‘shrabot tumanida ushbu yo‘nalishdagi ishlar davom ettirilib, asosiy maqsad – inson hayoti va sog‘lig‘ini asrash, yong‘inlarning oldini olish hamda fuqarolarning mol-mulkini himoya qilishdan iborat.

Anvar MUHAMMADIYEV,
Qo‘shrabot tumani FVB boshlig‘i o‘rinbosari, kapitan

E‘TIBOR VA OGOHLIK – MUHIM OMIL

Konimex tumanida “Yong‘indan ogohlik umummilliy kampaniyasi” oyligi doirasida profilaktik tadbirlar kuchaytirilgan tartibda olib borilyapti.

Yong‘inlarning oldini olish, fuqarolarning hayoti va sog‘lig‘ini asrash, moddiy boyliklarni yong‘in xavfidan muhofaza qilishda profilaktik tadbirlarning o‘rni beqiyos. Shu bois, respublikamiz miqyosida o‘tkazilayotgan “Yong‘indan ogohlik umummilliy kampaniyasi” oyligi doirasida joylarda keng qamrovli targ‘ibot va profilaktika ishlari olib borilmoqda.

Mazkur tadbirlar Navoiy viloyati FVB Konimex tumani FV bo‘limi xodimlari tomonidan ham izchil tashkil etilib, tuman hududidagi aholi xonadonlari, sanoat va ishlab chiqarish obyektlari hamda ijtimoiy soha muassasalarida yong‘in xavfsizligini ta‘minlash masalalariga alohida e‘tibor qaratilmoqda.

Profilaktik tadbirlar davomida obyektlarning yong‘in xavfsizligi holati atroflicha o‘rganilib, yong‘in kelib chiqishiga sabab bo‘lishi mumkin bo‘lgan omillar aniqlanmoqda. Jumladan, elektr tarmoqlari va jihozlarining sozligi, isitish moslamalaridan foydalanish holati, yong‘inga qarshi vositalarning mavjudligi va yaroqliligi, evakuatsiya yo‘laklari hamda chiqish eshiklarining holati kabi masalalar nazoratdan o‘tkazilmoqda.

Shu bilan birga, aniqlangan kamchiliklarni bartaraf etish bo‘yicha mas‘ullarga tegishli ko‘rsatma va tavsiyalar berilib, ularning ijrosini ta‘minlash yuzasidan tushuntirish ishlari olib borilmoqda.

Muhriddin IZZATULLAYEV,
Konimex tumani FVB qism boshlig‘i

Farg'ona viloyatida kuz-qish mavsumini betalafot o'tkazish, energetika sohasi obyektlarida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan texnogen avariylar va favqulodda vaziyatlarining oldini olish, ularning oqibatlarini tezkor bartaraf etish hamda aholi xavfsizligini ta'minlash borasida qator amaliy tadbirlar o'tkazilmoqda.

KUZ-QISH MAVSUMIGA

tayyorgarlik

bartaraf etish, zaxira manbalarini ishga tushirish hamda avariya-tiklash ishlarini tashkil etish bo'yicha amaliy harakatlar bajarildi.

O'rganishlar davomida avariya holatlarida foydalaniladigan maxsus texnika va jihozlarning sozligi, moddiy-texnik zaxiralarning mavjudligi, shaxsiy tarkibning mavsumiy kiyim-bosh bilan ta'minlanganligi, avariya-tiklash ishlariga jalb etiladigan kuch va vositalarning shayligi hamda obyektlar hududidagi yong'in xavfsizligi holatiga alohida e'tibor qaratildi.

O'tkazilgan mashqlar va o'rganishlar jarayonida mavjud imkoniyatlar bilan bir qatorda, kelgusida ta'komillashtirilishi lozim bo'lgan jihatlar ham aniqlanib, ularni bartaraf etish yuzasidan mas'ullarga aniq topshiriqlar berildi.

Tadbirlar yakunida o'tkazilgan muhokama yig'ilishida amalga oshirilgan ishlar va amaliy mashqlar natijalari tahlil qilindi. Kuz-qish mavsumida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan avariya va favqulodda vaziyatlarning oldini olish, aholi xavfsizligini ta'minlash, muhim infratuzilma obyektlarining barqaror faoliyatini saqlash hamda favqulodda vaziyatlarga tayyorgarlik darajasini yanada oshirish bo'yicha ustuvor vazifalar belgilab olindi.

Zero, favqulodda vaziyatlarning oldini olish va ularning oqibatlarini kamaytirishda eng muhim omillardan biri – kuch va vositalarning doimiy shayligi, mas'ul xodimlarning amaliy tayyorgarligi hamda barcha tegishli xizmatlarning o'zaro hamjihat va muvofiqlashtirilgan harakatidir.

Farg'ona viloyatida kuz-qish mavsumiga tayyorgarlik doirasida amalga oshirilayotgan mazkur ishlar aholi va hududlarni favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilish, energetika tizimlari faoliyatining barqarorligini ta'minlash hamda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan xavf-xatarlarning oldini olishga qaratilgani bilan ahamiyatlidir.

Sardor ABBOZOV,

Farg'ona viloyati FVB Axborot xizmati boshlig'i, katta leytenant

Sohaga oid tegishli farmoyish va rejalarining ijrosini ta'minlash maqsadida Farg'ona viloyatidagi energetika sohasi obyektlarida kompleks o'rganishlar, saf ko'rigi va maxsus-taktik o'quv mashqlari belgilangan tartibda davom ettirilyapti.

Favqulodda vaziyatlar vazirining birinchi o'rinbosari, polkovnik S.T. Zuparov boshchiligidagi tashkil etilgan tadbirlarda hududdagi muhim energetika va infratuzilma obyektlarining favqulodda vaziyatlardan muhofazalanganligi, fuqaro muhofazasi va yong'in xavfsizligini ta'minlash borasidagi shaylik holati atroflicha o'rganildi.

Dastlab, Farg'ona shahridagi "Istiqlol" o'yingohining avtoturargohida viloyat hududida yirik favqulodda vaziyatlar sodir bo'lgan taqdirda ularning oqibatlarini bartaraf etishga jalb etiladigan kuch va vositalarning saf ko'rigi o'tkazildi. Unda maxsus texnika, asbob-uskunalar va boshqa zarur vositalarning sozligi, shaxsiy tarkibning tayyorgarligi hamda favqulodda vaziyatlarni tezkor bartaraf etish imkoniyatlari ko'zdan kechirildi.

Shuningdek, mas'ul xizmatlar ishtirokida o'tkazilgan yig'ilishda hududlarda tashkil etiladigan maxsus-taktik o'quv mashqlariga tayyorgarlik

masalalari muhokama qilindi. Mashg'ulotlarni belgilangan tartibda va yuqori saviyada o'tkazish, hamkor xizmatlar harakatlarini muvofiqlashtirish hamda xavfsizlik choralari qat'iy rioya qilish yuzasidan tegishli topshiriqlar berildi.

O'rganish va amaliy mashg'ulotlar davomida viloyatdagi qator muhim obyektlarning kuz-qish mavsumiga tayyorgarligi ham sinovdan o'tkazildi. Jumladan, "Farg'ona neftni qayta ishlash zavodi" MChJ, "Farg'ona issiqlik elektr markazi" AJ, "Hudud-gaz Farg'ona" GTF Farg'ona shahar bo'limi, Farg'ona magistral gaz quvurlari boshqarmasi hamda "Farg'ona suv ta'minoti" AJga tegishli obyektlarda favqulodda vaziyatlarning oldini olish va ularning oqibatlarini bartaraf etishga tayyorgarlik holati o'rganildi.

Mazkur obyektlarda o'tkazilgan maxsus-taktik o'quv mashqlari davomida turli texnogen xususiyatli favqulodda vaziyatlar yuzaga kelganda xodimlar, fuqaro muhofazasi tuzilmalari va tezkor xizmatlarning hamkorlikdagi harakatlari amaliy jihatdan sinovdan o'tkazildi. Shartli yong'inlarni bartaraf etish, jabrlanganlarni xavfsiz hududga olib chiqish, texnologik jarayonlardagi nosozliklarni

AMALIY sinov

Jizzax viloyatida yong'inlarning oldini olish, obyektlarda yong'in xavfsizligini ta'minlash hamda favqulodda vaziyatlarga tayyorgarlik darajasini oshirishga qaratilgan profilaktik tadbirlar hamda o'quv mashg'ulotlari izchil davom ettirilmoqda.

Jizzax viloyati FVB rahbarligida FVDT xizmatlari bilan hamkorlikda Do'stlik tumanida joylashgan "BIRYUZA GROUP TEXTILE" MChJda o'tkazilgan maxsus-taktik o'quv mashqi shular jumlasidandir.

Mashg'ulot davomida korxona hududida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan shartli yong'in holati modellashtirilib, tegishli xizmatlarning favqulodda vaziyatdagi harakatlari amaliy sinovdan o'tkazildi. Jumladan, yong'in haqida tezkor xabar berish, kuch va vositalarni voqea joyiga yo'naltirish, xodimlarni xavfsiz hududga evakuatsiya qilish, jabrlanganlarga birinchi yordam ko'r-

satish hamda yong'inni bartaraf etish bo'yicha amaliy harakatlar bajarildi.

Shuningdek, korxona mas'ullari, qutqaruv tuzilmalari va FVDT xizmatlari o'rtasidagi o'zaro hamkorlik, axborot almashinuvi va harakatlarni muvofiqlashtirish masalalariga alohida e'tibor qaratildi.

Mashg'ulot yakunida ishtirokchilarning harakatlari tahlil qilinib, aniqlangan kamchiliklarni bartaraf etish, yong'in xavfsizligi talablariga qat'iy rioya qilish va favqulodda vaziyatlarning oldini olish yuzasidan tegishli tavsiya hamda ko'rsatmalar berildi.

Bunday amaliy mashg'ulotlar

obyektlarda xavfsizlikni ta'minlash, xodimlarning favqulodda vaziyatlarda to'g'ri va tezkor harakat qilish ko'nikmalarini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Dilshod RUSTAMOV,

Do'stlik tumani FVB boshlig'i o'rinbosari, mayor

SOG'LOM MA'NAVIY – RUHIY MUHIT ZARUR

Huquqbuzarliklar profilaktikasi kuni munosabati bilan Samarqand viloyati Favqulodda vaziyatlar boshqarmasida shaxsiy tarkib o'rtasida huquqbuzarliklarning oldini olish, xizmat intizomini mustahkamlash, sog'lom ma'naviy-ruhiy muhitni shakllantirish hamda korrupsiyaga oid holatlarning barvaqt oldini olishga qaratilgan targ'ibot-tushuntirish tadbiri o'tkazildi.

Tadbirida "Harbiy jamoa va oiladagi salbiy muhitning ruhiy zo'riqishga ta'siri" mavzusida batafsil tushuntirishlar berildi.

Unda boshqarma rahbariyati va mutaxassisleri tomonidan harbiy jamoada sog'lom ma'naviy-ruhiy muhitni shakllantirish, xodimlarning ruhiy barqarorligini ta'minlash, turli nizoli vaziyatlarning oldini olish hamda xizmat faoliyatida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan ruhiy zo'riqishlarni to'g'ri boshqarish masalalariga alohida e'tibor qaratildi.

Ta'kidlanganidek, favqulodda vaziyatlar tizimida xizmat qilayotgan harbiy xizmatchilar zimmasiga katta mas'uliyat yuklatilgan. Ularning xizmat faoliyati ko'pincha murakkab va kutilmagan vaziyatlarda tezkor hamda to'g'ri qaror

qabul qilishni talab etadi. Shu sababli xodimning ruhiy barqarorligi, vazminligi va o'z hissiyotlarini nazorat qila olishi xizmat samaradorligining muhim omillaridan biridir.

Shu nuqtayi nazardan, harbiy jamoada o'zaro hurmat, ishonch, hamjihatlik va sog'lom muloqotni yo'lga qo'yish, xodimlarning muammolariga befarq bo'lmaslik, turli kelishmovchilik va nizoli holatlarni o'z vaqtida aniqlash hamda ularni qonuniy va tinch yo'l bilan hal etish zarurligi qayd etildi.

Shuningdek, oiladagi ma'naviy-ruhiy muhitning xizmat faoliyati va kayfiyatiga ta'siri haqida ham fikr yuritildi. Oilada yoki jamoada yuzaga keladigan tushunmovchilik va nizolarni o'z vaqtida bartaraf etish, muammoli vaziyatlarda vazminlikni saqlash, o'zaro hurmat va

muloqot madaniyatiga amal qilish bo'yicha tavsiyalar berildi.

Huquqbuzarliklarning oldini olish va xizmat intizomini mustahkamlash masalalari ham muhokama qilindi. Shaxsiy tarkibga xizmat vazifalarini vijdonan va mas'uliyat bilan bajarish, belgilangan tartib-qoidalarga qat'iy rioya etish, xizmat mavqeidan to'g'ri foydalanish hamda har qanday qonunbuzarlik holatlariga murosasiz munosabatda bo'lish yuzasidan tegishli ko'rsatma va tavsiyalar berildi.

Alohida e'tibor korrupsiyaga qarshi kurashish va korrupsiyaviy holatlarning oldini olish masalasiga qaratildi. Har bir harbiy xizmatchi o'z xizmat faoliyatida qonuniylik va halollik tamoyillariga qat'iy amal qilishi, xizmat vakolatlaridan shaxsiy manfaatlar yo'lida foyda-

lanmasligi, manfaatlar to'qnashuviga yo'l qo'ymasligi hamda noqonuniy manfaat yoki takliflarni qabul qilmasligi lozimligi ta'kidlandi.

Shuningdek, yuqoridagi holatlar nafaqat xodimning o'ziga, balki butun jamoaning obro'si va xizmat faoliyati samaradorligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi tushuntirildi.

Yakunda xizmat intizomiga mas'uliyat bilan yondashish, halollik va vatanparvarlik tamoyillariga amal qilish, jamoada sog'lom ma'naviy-ruhiy muhitni qaror toptirishga o'z hissasini qo'shish huquqbuzarliklarning oldini olishda muhim ahamiyat kasb etishi qayd etildi.

Elshod QUDRATOV,

Ishtixon tumani FVB boshlig'i o'rinbosari, kapitan

INTIZOM VA MAS'ULIYAT – MUHIM MEZON

Favqulodda vaziyatlarning oldini olish va ularning oqibatlarini bartaraf etish, aholi xavfsizligini ta'minlashdek mas'uliyatli vazifani bajarishda xodimlarning kasbiy mahorati bilan bir qatorda, ularning yuksak ma'naviy-axloqiy fazilatlarini, xizmat intizomiga va qonun talablariga amal qilishi muhim ahamiyat kasb etadi.

Toshkent viloyati FVBBda shaxsiy tarkibning ma'naviy-ma'rifiy saviyasini oshirish, huquqiy bilimlarini mustahkamlash, xizmat intizomiga mas'uliyat bilan yondashishini ta'minlash hamda jinoyatchilik va huquqbuzarliklarning oldini olishga qaratilgan huquqiy profilaktik tadbirlarga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Mazkur yo'nalishda Toshkent viloyati FVBBning ma'naviy-ma'rifiy ishlar va kadrlar bilan ta'minlash bo'yicha o'rinbosari, mayor Sh.Teshaboyev tomonidan tizimli ishlar amalga oshirilmoqda.

Jumladan, viloyatdagi barcha shahar-tuman favqulodda vaziyatlar boshqarmalari va bo'limlari, shuningdek, o'ta muhim toifalangan obyektlarda shaxsiy tarkib bilan tasdiqlangan reja-jadval asosida har kuni ma'naviy-ma'rifiy tayyorgarlik mashg'ulotlarini o'tkazish tartibiga bag'ishlangan o'quv seminarlari tashkil etilmoqda.

Ushbu seminarlar davomida shaxsiy tarkibga ma'naviy-ma'rifiy tayyorgarlik

mashg'ulotlarini mazmunli va sifatli tashkil etish, xodimlarning huquqiy dunyoqarashini yuksaltirish, ularda Vataniga sadoqat, kasbga fidoyilik, xizmat burchiga mas'uliyat bilan yondashish kabi fazilatlarini yanada mustahkamlash masalalari tushuntirilmoqda.

Profilaktika – samarali xizmatning asosi

O'quv seminarlari va uchrashuvlarda profilaktik masalalarga ham alohida e'tibor qaratilmoqda.

Xususan, mutasaddi xodimlar tomonidan shaxsiy tarkibga jinoyatchilik va huquqbuzarliklarning oldini olish, xizmat intizomiga qat'iy rioya qilish, belgilangan ichki tartib-qoidalarni buzmaslik yuzasidan muhim topshiriq va tavsiyalar berib kelinmoqda.

Bunda har bir xodimning xizmat vazifasini vijdonan bajarishi, qonun va xizmat intizomi talablariga amal qilishi, hamkasblar va fuqarolar bilan muomala madaniyatiga rioya etishi muhim mezon sifatida belgilanmoqda.

Profilaktik uchrashuvlarda xodimlarga huquqbuzarlikka olib kelishi mumkin bo'lgan omillar, ularning salbiy oqibatlari hamda bunday holatlarning oldini olishda shaxsiy mas'uliyatning ahamiyati keng tushuntirilmoqda.

Yo'l harakati xavfsizligi – barchamizning mas'uliyatimiz

Uchrashuvlarning yana bir muhim yo'nalishi yo'l harakati xavfsizligi qoidalariga rioya etish masalasidir.

Ma'lumki, xizmat faoliyatida avtotransport vositalaridan foydalanish muhim o'rin tutadi. Shu sababli haydo-vchilik madaniyati, yo'l harakati qoidalariga qat'iy amal qilish, belgilangan tezlik me'yorlarini buzmaslik, transport vositasini boshqarishda ehtiyotkorlikni oshirish yuzasidan shaxsiy tarkib bilan muntazam profilaktik suhbatlar o'tkazilmoqda.

Xodimlarga yo'l harakati qoidalariga rioya qilish nafaqat xizmat talabi, balki,

avvalo, inson hayoti va salomatligini asrash bilan bog'liq yuksak mas'uliyat ekani ta'kidlanmoqda.

Zero, favqulodda vaziyatlarning oldini olishga mas'ul bo'lgan xodimning o'zi, avvalo, xavfsizlik qoidalariga namuna bo'lishi lozim.

Ma'naviyat, intizom va mas'uliyat – bir maqsad sari

Bugungi kunda Toshkent viloyati Favqulodda vaziyatlar bosh boshqarmasida tashkil etilayotgan mazkur o'quv seminarlari va profilaktik uchrashuvlar shaxsiy tarkibning ma'naviy-ma'rifiy tayyorgarligini oshirish bilan bir qatorda, xizmat intizomini mustahkamlash, huquqbuzarliklarning oldini olish va xodimlarning shaxsiy mas'uliyatini yuksaltirishga xizmat qilmoqda.

Javlon HOKIMJONOV,

Toshkent viloyati FVB Axborot xizmati boshlig'i

“Virus”

“Urush bo'lmasin, tinchlik bo'lsin deb eng ko'p duo qiladigan inson kim, bilasizmi? Jangchilar. Chunki ular urushning talafotlarini ichkaridan ko'radi, suyagigacha his qiladi. Yong'in o'chiruvchi uchun olov, bu – non. Ha, uni shu yong'inlar boqadi. Ammo, ishoning, hech bir o't o'chiruvchi birovning uyi yonishini istamaydi”.

Muxbir qiz suhbatdoshining nigohiga qarab, uning yuragini o'qiyatganday bir zum tikilib qoldi. Qutqaruvchi muxbir qizning yonida-yu, xayolan esa uzoq-uzoqlarda yurgandek tuyilardi. U bir necha qadam narida turgan maxsus ish qurollari, ekipirovka va yaqinda yong'indan qaytgan avtomashinalarga nigohini qadab, yana so'zida davom etdi:

“Qutqaruvchilar uchun hech bir mavsum xavf chaqiruvsiz o'tmaydi. Bu qish qorsiz, kuz yomg'irsiz o'tmaydi deganday gap. Lekin har mavsum boshida ko'nglimizdan birrov duo o'tadi: shu oy tinch o'tsin, shu qishda hech kimning uyi yonmasin, shu bahorga eson-omon talafotsiz chiqaylik...”

Shunga qaramay xavf chaqirig'ining zanjiri baribir uzilmaydi. Masalan, siz bir yil ichida xonadonlardagi yong'inlar haqida ko'p hikoyalar qoralagan bo'lsangiz kerak. Ammo ular hanuz davom etmoqda, shundaymi? Bizda ham chaqiruvlar davom etmoqda. Bugun sizga Yunusobod tumanida shu yil bahor oylarining birida sodir

bo'lgan voqeani aytib bersam...

Aslida yong'in xabarlarini allaqachon diydamizni qotirgan. Ammo har bir voqea tag zamirida yurakni uyg'otadigan xulosa, ogoh etadigan mulohazalarni his qiladi kishi. O'shanda aprelmida, maymida, harqalay bahorning iliq kunlari boshlangandi. Havo ilib, kayfiyatlar ko'tarilib, odamlar orasida isitish moslamalari bilan bog'liq falokatlar kamayishi bizga ozgina taskin berayotgan bir mahal. Ishda – qutqaruv qismida jamoa bilan tushlikka endi o'tirgan ham edik, xavf chaqirig'i chalindi. Hali qo'llar qoshiqqa yetib bormay ikki bo'linma zudlik bilan qutqaruv mashinasiga yelday otildi. “Oqtepa” mahallasida yong'in...

Garchi bu nechanchi yuz yo minginchi marta yong'inga chiqishim bo'lishiga qaramay ichimda xavotir chumoliday o'rma-laydi. To'rtta uy yonayotgan ekan, ishqilib ichkarida odamlar qolmagan bo'lsin-da, ayniqsa, ichkarida bolalar qolib ketmagan bo'lsin, deymen o'zimga o'zim.

Aytilgan manzilga yetib kelgani-

miz hamon stvolni sozlab, zudlik bilan suv sepish yengini olovga qaratib, uni qurshab olishga kirishdik. Bizga yong'in haqida xabar bergan oddiy fuqaro qutqaruv ekipajiga shosha-pisha peshvoz chiqar ekan o'zi o'layotgan bo'lsa ham qo'li ko'ksida “Xush kelibsiz”, deydi qurmag'ur. Qani to'rga o'tinglar, demadi harqalay. O'zbek baribir o'zbek-da. Tala-fot ichidayam tavozeni unutmaydi. Qon bilan kirgan – jon bilan chiqadi. Erkakdan qaysi xonalarda odamlar qolganini aniqlab, avvalo, odamlarni qutqarishga ichkariladim. Yong'inda har bir soniya g'animat. Olov 30 soniyada ham odamni kulga aylantirishi mumkin. Bolalar... Bolalar qolmaganmi ichkarida deymen nafasim tomog'imga tiqilib. Odamning javobini kutmay o'zim ichkariga “raz-vedka”ga kirib ketdim. Ham olovga suv sepib, ham odamlarni axtara boshladim.

To'rtta uydan hushdan ketgan, yiqilgan, yaralangan bir nechta odamni jamoa bilan xavfsiz joyga olib o'tdik. Ammo yong'in avjiga chiqib boraverdi.

Vaqtini boy bermay yordamchi kuch chaqirdik. Shoshilinch yordamdan so'ng yana beshta bo'linma keldi... Hayron qolishingiz mumkin, ammo oddiy uy yonishi ham ba'zan katta yong'in bo'la oladi. Ayniqsa, ichkarida odam qolgan bo'lsa, olov virus kabi uydan-uyga “yuqa” boshlagan bo'lsa. Ammo biz bu “virus”ning boshqa hududlarga yuqishiga yo'l qo'ymadik. Yet-tita bo'linma ikki soatda olovni batamom bartaraf etdik. To'rtta uydan birortasi omon qolmadi. Biroq ichkarida qolgan odamlarning barini tirik va sog' holda qutqardik. Buyog'iga bosh omon bo'lsa, do'ppi topiladi...

Quvonch USKENBAYEV,
III darajali serjant

“Odam o'z moliga va joniga sergak bo'lmasa, boshqaning sergak bo'lishi qiyin. “O'zini asraganni Xudo ham asraydi”, degan naql be-jiz aytilmagan. Ammo naylayinki, beparvo odamlar baribir topila-verarkan. Ba'zan menga shunday tuyiladi: hamma beparvo odamlar qutqaruvchilarga duch keladi. Axir ularning e'tiborsizligi sabab yuzaga kelgan falokatni kim daf etadi? Asosan, qutqaruvchi”.

Muxbir qiz fojiani yuqori kayfiyatda tasvirlab berayotgan qutqaruvchini kuzatib bir hayron qolsa, bir zavqi oshardi. Axir anchadan beri bunday suhbatdoshga duch kelmagan. O'ylab qarasa suhbatdoshi rost aytyapti, falokatning bosh sababi – odamlarning beparvoligi. Muxbir qiz qarshisidagi odamning suhbatini qog'ozga qoralab borayotgan edi, kutilmaganda qutqaruvchi sochidan bir tola yulib olganidan seskanib tushdi.

– Uzi, hozir aytmoqchi bo'lgan hikoyamga bir tola soch rekvizit sifatida kerak edi. Bo'lmasa voqeani yaxshi tasvirlay olmayman. Yana bir bor uzi so'rayman, – deya qizga chest berdi serjant qutqaruvchi. Qiz esa ham jahl, ham hayrat aralash nigohi bilan suhbatdoshiga bir qarab oldi-yu, yana yozishda davom etdi. Endi uning qiziqishi yanayam ortgandi. Axir bunday antiqa suhbatdoshni umrida birinchi marta ko'rib turibdi.

Suhbatdosh qutqaruvchi soch tolasi-ga ishora qilib, hikoyasini boshladi:

“Mana, qara, bu sen uchun bir tola soch. Ammo hozir elektr simi deb tasavvur qilamiz. Chunki elektr simi ham bir tola sochday nozik bo'ladi. Qiziydi, eriydi,

tutaydi, keyin sekin yong'inga aylanadi. Eski qurilgan uylarning tom qismida yonuvchan narsalar ko'p bo'ladi, bilasan. Somon, qamish, yog'och deganday. Simdan olov oqib, ularga tutashadi. Natijada birpasda uy alanga ichida qoladi. Sochingdan tortganim qadar ham chirsillamaydi ba'zan bu simlar. Sassiz-sadosiz falokat hozirlaydi. Xuddi dushman lashkari pistirma qo'yganday. Bunday paytda uyg'oq odamning sezishi qiyin, uyqudagi odamning payqab qolishi ikki karra amrimahol. Navbatdagi chaqiruv ham tunda, tun bo'lganda ham yarim tunda, butun borliq uyquga cho'mgan mahalda yuz bergan edi.

Odatiy ish kunlarining birida smenda yigitlar bilan gurung qilib o'tirgan

Qisqa tutashuvning katta fojiasi

siz, ammo tirik holda topdik. Birinchi muvaffaqiyatdan kuchlanib, yana atrofni tezkorlik bilan kuzatdim. Uyning tom qismida erib, chirsillab yotgan simlarni ko'rib, yong'in taxminan elektr simidagi qisqa tutashuv oqibatida kelib chiqqanini payqadim va yigitlarga olovni suv bilan emas, ko'pik bilan o'chirish kerakligi haqida ko'rsatma berdim. Ammo ichkariga kirishdan avval hududiy elektr tarmog'i xodimlaridan yordam so'radik. Ungacha yong'inga tomoshabin bo'lib turmaslik uchun olovga ko'pik sepib turdik. Yigitlarni bir-bir, yengil-yengil tok urib oldi. Jahlim va sabrimni mush-timga tugib, yigitlarga yordam berdim. Bu orada kutilgan mutaxassislar elektrni tarmoqdan uzganligi haqida xabarni berishdi. Ko'ngilni xotirjam qilib olovni ikki soatga borar-bormay o'chirdik. Odamlar sog', uyning katta qismi alangadan asrab qolindi. Ozgina tok urganini aytmasa hammasi joyida. Yaxshi kayfiyatda yana qutqaruv qimiga qaytdik. Mana, senga bir tola “soch” qissasi.

Husniddin BAHODIROV,
Yunusobod tumanidagi 16-QQ guruh komandiri, III darajali serjant

Qutqaruvchilarning hikoyalarini
Yulduz O'RMONOVA oqqa ko'chirdi.

Falokat va turli baxtsiz hodisalar hech qachon oldindan aniq bir vaqtda sodir bo'lmaydi. Suv toshqinlari, yong'in, zilzila, kuchli ob-havo hodisasi yoki boshqa kutilmagan holatlarda insonning kundalik rejasi bir necha daqiqada o'zgarib ketishi mumkin. Bunday paytda vahimaga tushmaslik, to'g'ri harakat qilish va eng zarur buyumlarni oldindan tayyorlab qo'yish muhim hisoblanadi.

Favqulodda vaziyatga tayyorgarlikning oddiy, ammo foydali choralaridan biri, tezkor sumka tayyorlab qo'yishdir. Bunday sumka, undagi jamlanma favqulodda vaziyat yuz berganda yoki uyni tezda tark etish zarur bo'lganda eng kerakli buyumlarni izlab vaqt yo'qotmaslikka yordam beradi. Xalqaro favqulodda vaziyatlarga tayyorgarlik tavsiyalarida ham suv, oziq-ovqat, dori-darmon, fonar, batareyalar va birinchi yordam vositalari kabi asosiy buyumlarni oldindan tayyorlab qo'yish tavsiya etiladi.

Oddiy, xotirjam kunlarda buyumlari-miz uyniing turli joylariga joylashtirilgan bo'ladi. Favqulodda vaziyatda esa ularni birma-bir qidirishga vaqt yoki imkon, hatto idrok ham bo'lmashligi mumkin. Shuning uchun tezkor sumka oldindan tayyorlangan, zarur buyumlar jamlangan holda bo'lishi maqsadga muvofiqdir. Uning ichidagi zarur jihozlar tarkibi har bir oilaning sharoitiga qarab belgilanadi. Oilada nechta kishi yashashi, bolalar yoki keksalar borligi, doimiy dori qabul qiladiganlar mavjudligi, mavsum va yashash hududining xususiyatlari hisobga olinadi.

Birinchi navbatda ichimlik suvi va tez buzilmaydigan oziq-ovqat mahsulotlari haqida o'ylash kerak. Qadoqlangan, uzoq saqlanadigan va tayyor iste'mol qilish mumkin bo'lgan mahsulotlar qulay. Oila a'zolarining soniga qarab yetarli miqdorda rejalashtiriladi. Shuningdek, birinchi tez tibbiy yordam vositalari ham muhim. Bint, steril salfetka, plastir, antiseptik vositalar

TEZKOR SUMKADA NIMALAR BO'lishi KERAK?

va boshqa oddiy birinchi yordam buyumlari alohida paketda saqlanishi mumkin. Oilada muntazam dori qabul qiladigan kishilar bo'lsa, uning zarur dori-darmonlari ham hisobga olinadi. Dorilarning yaroqlilik muddati va saqlash sharoitini muntazam tekshirish lozim.

Elektr energiyasi uzilib qolishi mumkin bo'lgan vaziyatlarda fonar juda asqotadi. Shu sababli sumkada fonar va unga mos zaxira batareyalar bo'lishi foydali. Telefon uchun quvvatlash vositasi ham aloqa imkoniyatini saqlashga yordam beradi. Muhim telefon raqamlarini faqat telefon xotirasida saqlab qolmasdan, qog'ozga yozib qo'yish ham ma'qul. Telefon quvvati tugashi yoki texnik muammo yuzaga kelishi mumkin. Oila a'zolari va yaqinlari-ning telefon raqamlari, zarur xizmatlar va bog'lanish mumkin bo'lgan kishilar haqidagi ma'lumotlarni bilish ham muhim.

Shaxsni tasdiqlovchi va boshqa zarur hujjatlarning nusxalari ham tayyor bo'lishi, ular suv o'tkazmaydigan paket yoki papkada saqlanishi lozim. Hujjatlarning asl nusxalari qayerda saqlanishini oila a'zolari bilishi kerak. Zarur bo'lsa, tibbiy ma'lumotlar, allergiya yoki doimiy qabul qilinadigan dorilar haqidagi qisqa ma'lumotlarni ham alohida yozib qo'yish foydali.

Favqulodda vaziyatda tozalik va shaxsiy gigiyena ham muhim. Nam salfetka, sovun, tish cho'tkasi va pastasi, hojatxona qog'oz, ayollar uchun zarur gigiyena vositalari hamda boshqa shaxsiy buyumlarni oz miqdorda bo'lsa-da, oilaning ehtiyojiga qarab sumkaga joylab qo'yish mumkin. Bolalar uchun esa ularning yoshiga mos zarur buyumlar alohida hisobga olinadi. Agar oilada chaqaloq bo'lsa, unga kerakli oziq-ovqat, taglik va parvarish vositalari ham tayyorlanadi.

Favqulodda vaziyat qaysi faslda sodir bo'lishi noma'lum. Shuning uchun sumkada mavsumga mos kiyim, paypoq, bosh kiyim kabi zarur buyumlar bo'lishi

mumkin. Sovuq mavsumda issiq kiyim yoki kichik adyol ham foydali.

Sumkani haddan tashqari og'ir qilib yubormaslik kerak. U zarur buyumlarni o'z ichiga olgan, ammo kerak bo'lganda bir kishi ko'tarib chiqishi mumkin bo'lgan darajada qulay bo'lishi maqsadga muvofiq.

Favqulodda vaziyat yuzaga kelganda yordamga chaqirish uchun turli vositalarni olgan ma'qul. Masalan, hushtak. Hushtak favqulodda vaziyatda yordam chaqirish uchun ishlatilishi mumkin. Qalam va qog'oz, qo'lqop, oddiy asboblari, suv o'tkazmaydigan paketlar kabi buyumlar ham ayrim holatlarda foyda berishi mumkin. Biroq sumkaga kerak bo'lmagan juda ko'p buyumlarni joylash shart emas. Maqsad uyda mavjud barcha narsalarni bir sumkaga solish emas, balki favqulodda vaziyatda eng zarur bo'ladigan vositalarni oldindan tayyorlash.

Sumkaning tarkibi qanchalik yaxshi tayyorlangan bo'lmasin, uni favqulodda vaziyatda topish qiyin bo'lsa, foydasi kamayadi. Shuning uchun tezkor sumka barcha oila a'zolariga ma'lum bo'lgan, tez olinadigan va chiqish yo'liga yaqin joyda saqlanishi ma'qul. Masalan, kirish qismidagi shkafning qulay joyi yoki eshik yaqinidagi maxsus ajratilgan joy mos kelishi mumkin. Biroq sumka chiqish yo'lini to'sib qo'ymasligi kerak.

Uni baland tokchaga, qulflangan shkaf ichiga yoki favqulodda vaziyatda yetib borish qiyin bo'lgan joyga qo'ymagan ma'qul. Elektr jihozlari yoki boshqa xavf manbalari yonida saqlash ham to'g'ri emas. Eng muhimi, oilaning barcha a'zolari sumka qayerda turganini bilishi kerak. Bolalarga ham vaziyatga mos ravishda sumkaning joyini tushuntirib qo'yish mumkin.

Har bir oilaning tezkor sumkasi bir xil bo'lishi shart emas. Oilada kichik bola bo'lsa, unga kerakli buyumlar; keksa kishi bo'lsa, uning kundalik ehtiyojlari; doimiy dori qabul qiladigan inson bo'lsa, zarur dorilar hisobga olinadi. Bundan tashqari,

oilaning barcha a'zolari favqulodda vaziyat paytida qayerda uchrashishi va kim bilan bog'lanishi haqida oldindan kelishib olishi foydali. Aloqa uzilgan yoki oila a'zolari turli joylarda qolib ketgan vaziyatda bunday kelishuv muhim bo'lishi mumkin.

Tezkor sumkani tayyorlab qo'yishning o'zi yetarli emas. Uning ichidagi buyumlar muntazam tekshirilishi kerak. Suv va oziq-ovqat mahsulotlarining yaroqlilik muddati, dorilarning holati, batareyalarning ishlashi va kiyimlarning mavsumga mosligi vaqti-vaqti bilan nazorat qilinadi. Masalan, yozdan qishga o'tilganda kiyim-kechakni almashtirish, bolalar ulg'aygani sari ularga mos buyumlarni yangilash kerak. Telefon quvvatlagichlari va powerbanklar ham vaqti-vaqti bilan tekshirib turiladi. Yaxshisi, har oyning birinchi kunini tezkor jamlanmani tekshirib qo'yish kuni sifatida belgilab, vaqt ajratgan ma'qul.

Xavfsizlik uchun katta ishlar shart emas. Bir necha daqiqa vaqt ajratib, zarur buyumlarni oldindan tayyorlab qo'yishning o'zi kutilmagan vaziyatda katta qulaylik yaratishi, bir emas, bir necha odamni saqlab qolishi, salomatligiga putur yetishining oldini olishi mumkin.

Gulnora SHERMATOVA
tayyorladi.

XAZONLARNI YOQMANG, KO'MING...

O'lkamizda go'zal kuz fasli o'tib bormoqda. Kuz – xazon-rezgi fasl. Yoz fasli davomida yam-yashil bo'lib turgan har xil daraxtlarning barglari bu faslda ko'rinishini o'zgartirib oltinday sariq ranglarda o'zini ko'z-ko'z qiladi, bunday manzaralar insonga zavq-shavq bag'ishlaydi. Kuz tabiatga, bog'larga o'zgacha qiyofa baxsh etadi. Shu sababli uni "oltin kuz" deb ta'riflaymiz.

Endi kunlar qisqarib, quyoshdan keladigan issiqlik va yorug'lik kamaya boshlaydi. O'simliklar bargidagi yashil rang beruvchi xlorofill moddasi kamayib, barg hujayralarida sariq, qizil, binafsha ranglar ustunlik qila boshlaydi, bu holat kuzgi barglarda o'simliklar hayoti uchun zararli bo'lgan moddalarning ko'payishiga va ko'proq to'planishiga olib keladi. Bunday moddalar barg hujayralarida yil bo'yi turli jarayonlar davomida yig'ilib qolgan zararli chiqindi moddalar hisoblanadi.

Afsuski ko'pchilik bundan bexabar, shu sababli ham bog'larda, ko'chalarda, aholi yashaydigan punktlarda daraxtlardan to'kilgan xazonlarni yoqib yuborish hollari uchrab turibdi. Ayni xazonrezgilik vaqtida uni yoqish mumkin emas, chunki yil davomida to'plangan zaharli moddalar atrof-muhitga tarqaladi. Natijada bolalar, qariyalar hamda turli allergik kasalliklarga chalingan bemorlar bundan aziyat chekadilar, undan tashqari, sog'lom odamlarda ham yuqoridagi kasalliklarning paydo bo'lishiga sabab bo'ladi. Aslida biz to'kilgan barglar, daraxtlar ildizini sovuq urishidan saqlashini, himoya qilishini unutib

qo'yib, yoqib yuborishni afzal ko'ramiz. Bunday holatlarni maktabgacha ta'lim muassasalarida, umumta'lim maktablarida kollej, litsey, professional ta'lim dargohlarida ham ahyon-ahyonda uchratishimiz mumkin. Ekologiya va atmosfera, atrofdagi odamlar sog'lig'iga jiddiy zarar ko'rsatuvchi ularni yoqishdan hech qanday naf yo'q. Undan ko'ra xazonlarni ko'mib qo'yishga bolalarimizni ham o'rgatishimiz lozim, axir bejiz aytishmagan-ku toza havo-uzoq umr garovi deb.

Kamol DAVKAROV,
Qashqadaryo viloyati
FVB Shahrisabz shahar
HFXO'M katta o'qituvchisi

Kamqonlik: organizm nimadan ogohlantiryapti?

Kundalik hayotda “qonim kamayibdi”, “gemoglobinim past ekan” degan gaplarni eshitib qolamiz. Baʼzilar buni oddiy holsizlik deb qabul qiladi, boshqalar esa darhol temir preparatlarini, qon koʻpaytirishga yordam beruvchi dorilarni ichishni boshlaydi. Aslida biz kamqonlik, yaʼni anemiya deb oʻylagan holat organizmda yuz berayotgan muayyan muammoning belgisi boʻlishi mumkin.

Kamqonlik, bu qondagi gemoglobin miqdori yoki qizil qon hujayralari organizm ehtiyojini qondirish uchun yetarli boʻlmagan holatidir. Gemoglobin kislorodni oʻpkadan tana toʻqimalariga yetkazishda muhim rol oʻynaydi. Shu sababli uning miqdori biroz kamayganda ham organizmda turli belgilar paydo boʻlishi mumkin.

Kamqonlikning sababi bitta emas. Eng koʻp uchraydigan sabablardan biri temir tanqisligi. Bundan tashqari, ayrim vitaminlarning yetishmasligi, uzoq davom etadigan kasalliklar, turli yalligʻlanishlar, birdan qon yoʻqotish va irsiy qon kasalliklari ham kamqonlikka sabab boʻlishadi. Shuning uchun gemoglobin past chiqqan har bir odamda “demak, temir yetishmayapti” degan xulosaga kelish toʻgʻri emas.

Umuman olganda, kamqonlik asta-sekin rivojlanganda belgilarini koʻpincha odam darhol sezmaydi. Vaqt oʻtishi bilan tez charchash, holsizlik, bosh aylanishi, bosh ogʻrigʻi, rangparlik, jismoniy harakatda tez hansirash, yurak urishining tezlashishi, qoʻl-oyoqlarning sovuqligi va ish qobiliyatining pasayishi kuzatilishi mumkin. Shuni unutmaslik kerakki, bu belgilar boshqa holatlarda ham uchraydi. Yaʼni yuqoridagi belgilarni sezgan odam darrov oʻziga qoni kam degan tashxisni qoʻyib olmasligi kerak. Darhol shifokorga murojaat qilishi zarur.

Temir organizm uchun eng muhim moddalardan biridir. U gemoglobin ishlab chiqarish uchun kerak. Inson tanasida temir yetarli boʻlmasa, vaqt oʻtishi bilan temir tanqisligi kamqonligi rivojlanadi. Temir tanqisligi ovqatlanishda temirning kamligi, organizmning temirni yetarli oʻzlashtira olmasligi yoki qon yoʻqotish bilan bogʻliq.

Kamqonlikning oldini olish va organizmning temirga boʻlgan ehtiyojini qoplashda toʻgʻri ovqatlanish muhim hisoblanadi. Ratsionda temirga boy mahsulotlar boʻlishi kerak. Ularga – mol goʻshti va boshqa goʻsht mahsulotlari, jigar, baliq va dengiz mahsulotlari, tuxum, loviya, noʻxat, mosh, yasmiq, ismaloq va boshqa koʻkatlar, yongʻoq va urugʻlar hamda temir bilan boyitilgan don mahsulotlari kiradi. Goʻsht va boshqa hayvon mahsulotlaridagi temir odatda, yaxshiroq oʻzlashtiriladi. Oʻsimlik mahsu-

lotlaridagi temirning soʻrilishiga esa C vitaminiga boy limon, apelsin, mandarin, bulgʻor qalampiri va pomidor kabi mahsulotlar yordam beradi. Ammo gemoglobin past boʻlsa, faqat ovqatlanish bilan davolanishga urinmasdan, sababini aniqlash, mutaxassis koʻrigiga borish, kechiktirmay davolanish kerak.

Xalqimiz orasida tanasida biror oʻzgarish sezishi bilan oʻzini oʻzi davolashga harakat qilib, turli dorilarni isteʼmol qiluvchilar uchrab turadi. “Gemoglobinim past ekan, demak temir ichishim zarur”, degan qarash keng tarqalgan, lekin bu deyarli hech qachon toʻgʻri qaror va yechim emas. Kamqonlikning temir tanqisligidan boshqa sabablari ham bor. Temirning ortiqcha miqdori ham zararli boʻlishi mumkin. Shuning uchun temir preparatlarini nazoratsiz qabul qilish oʻrniga avval sababni aniqlash kerak. Shifokor ehtiyojga qarab umumiy qon tahlili, gemoglobin, ferritin va boshqa tekshiruvlarni tavsiya qiladi.

Kamqonlikni aniqlashning asosiy usullaridan biri qon tahlilidir. Umumiy qon tahlilida gemoglobin va qizil qon hujayralari bilan bogʻliq koʻrsatkichlar baholanadi. Kamqonlik aniqlansa, shifokor uning sababini topish uchun qoʻshimcha tekshi-

ruvlar belgilaydi. Temir tanqisligidan shubha qilinganda ferritin kabi temir zaxirasini koʻrsatuvchi tahlillar muhim roʻl oʻynaydi.

Doimiy holsizlik, bosh aylanishi, nafas qisishi, yurak urishining tezlashishi, rangparlik yoki boshqa bezovta qiluvchi belgilar uzoq davom etsa, shifokorga murojaat qiling. Qon tahlilida gemoglobin past chiqqan boʻlsa, uning sababini aniqlash zarur. Kuchli nafas qisishi, hushdan ketish, koʻkrakda ogʻriq yoki keskin holsizlik kabi jiddiy belgilar paydo boʻlsa, shoshilinch tibbiy yordamga murojaat qilish lozim.

Qon kamligi oddiygina “gemoglobin pastligi” emas. U organizmda temir yoki boshqa oziq moddalari yetishmasligi, qon yoʻqotish, surunkali kasallik yoki boshqa sabablar mavjudligidan darak berishi mumkin. Organizmning signaliga befarq boʻlmaslik, toʻgʻri ovqatlanish, kerak boʻlganda qon tahlilidan oʻtish va dorilarni oʻzboshimchalik bilan qabul qilmaslik muhim. Sogʻliqdagi muammoni vaqtida aniqlash, uni toʻgʻri davolashning asosiy bosqichidir.

Guli IKROM qizi,
jurnalist

Navoiy-ning besh dostoni						Boburiylar olmosi		Chin do'st		Ingliz xonimi		Samolyot zinası				
Mumtoz xonanda ... Saidjonov		Xorazm viloyati tumani	Aktyor ... Sigal ("Niko")		Go'jabop don							Aktrisa ... Isayeva (Maysara)		Bazm bo'la-yotgan bino		Xakerlar hujumi
						Kimdir, allakim		Soyali daraxt		Mazkur, shu						
Yarashadigan, mos		Nyu-... (AQSh)	Futbolchi ... Junior									Shimoliy Afrika-dagi davlat		Trigono-metrik funktsiya		Buxoro viloyati tumani
						Yog'ochga o'yilgan bezak					Temirchi usta					
Prezidentlar uchra-shuvi	Mergan	Yaqin Sharq-dagi daryo		Uvol, isrof				Astronom Jordano ...							Perudagi qadimiy xalq	
				Gadoyga atalgan pul		Go'shti shilingan suyak				Erkaklar ismi						
Xonanda Britni ...												"Sichqon-ning ... ming tanga!"				
Konstitutsiya bo'limi		"VAZ" rusumi										...-Peter-burg	"Janob ... Kim" (b/f)		Nobel mukofoti beriladigan shahar	
Ming kilo-gramm		Elchinni birinchi xotini														
												Xayrli, savobli ish		Birinchi navbatda		Yuzxo-tirlik, istihola
Fransiya markazi		AQSh shimoli-dagi shtat	Kollektiv (o'zbekcha)									Bitma-gan, ...-chulpa				
				Topilishi qiyin, ...ning urug'i		Qo'shiqchi ... Soliyev						Ayollar ismi	Janubiy Koreya puli			
Komik aktyor ... Abdul-xairov		Ulkan yo'lovchi kemasi						"Vaqt-oliy ..."		"Ilib qo'y!"					Qand olina-digan sabzavot	
				"Mashqda qiyin, jangda ..."		Palma yong'og'i						Tutqich bermas, bo'ysun-mas	Shara-fuddin ... Yazdiy (tarixchi)			
Chuqur qayg'u		Og'izdagi 32 ta suyak					Kimyo, fizika, algebra	Sekin, shoshil-masdan						Ara...-qura...		
						Vanessa Mey cholg'usi	"... raqqosi" (Jimmi)	Tanani uqalab davolash		Kiev aholisi		Quymoq-bop qozoncha				
Futbol hakami chaladi	Vata-nimiz poytaxti		"Xar-tumli" harbiy texnika		Orom, hordiq chiqarish			G'alaba hayqi-rig'i				Teatrga taklif plakati	Mansab, amal			Badiiy raqs dastasi
			Xonanda ... Alleg-rova					Mahsulot ... muddati								
Satrlar majmui					Choy turi		Maxfiy gap			Rossiya-lik futbolchi Andrey ...		Eng katta baqa				
		Askar-ning himoya o'rasi	Takror-lash, qaytarish				Botqoq jonivori	Yelka (sinonim)								
Ilon Mask yurti					Oq chillaki uzum					Spektakl qismi		Alloma ... Nasr Farobiy		Ulug' zot		
"... yetim emassan" (G.G'ulom)	Paroxod, layner		Ozodlik, musta-qillik		Safari, shikor						Rossiya-dagi dengiz					
		Afsona-viy botir cho'pon					Alvasti, olabo'ji	Boshqa-rish xonasi								
Juft-ning aksi			To'rt kishilik ansaml								Shoir ... Hayyom					

Ustoz otangdan ulug'mi yoki otangday?

Xalqimizda har sohada qadim-qadimdan ustoz-shogird an'anasi rivojlanib kelgan. Ayni shu mazmundagi maqollar, hikmatli so'zlarning ko'pligi ham bejiz emas, albatta.

Ustoz deganda faqatgina dars beruvchi, kitobdagi bilimlarni o'rgatuvchi inson tushunilmagan. Ustoz ta'lim-tarbiya berish bilan birga shogirdining yo'lini yorituvchi, xatolardan qaytaruvchi, qiyin pallada yonida turuvchi, yo'l-yo'riq ko'rsatuvchi, kezi kelganda balo-qazodan asrovchi inson hamdir. Shuning uchun ham "ustoz" so'zi o'zbek xalqi tafakkurida keng ma'no kasb etadi.

Tariximizda o'tgan juda ko'p mashhur ulamolar, mutafakkirlar hayotida ustoz va shogird o'rtasidagi munosabatning go'zal namunalariga misollar topiladi. Bugun ham ularni yosh avlodga ibrat qilib ko'rsatamiz, ustozga hurmat, uning pand-nasihatlariga itoat, ustozni rozi qilishning ahamiyati haqida so'z borganda, albatta, esga olamiz.

Shunday bo'lsa-da, bugun ustozlarni mensimaslik, shogirdlar va ularning otionalari tomonidan behurmat qilish holatlari kuzatilayotganini eshitib, kishining dili xufton bo'ladi. Hali u tumanda o'qituvchi haqorat qilingani, hali bu shaharda ustozning ota-ona tomonidan kaltaklangani haqida ijtimoiy tarmoqlarda tarqalgan videolarni ko'rib, yoqa ushlaysiz. "Ustoz – otangday ulug'" deyishardi bir paytlar...

Ustoz shogirdini jaholatdan ilm bilan, xatodan nasihat bilan, adashishdan yo'l ko'rsatish bilan, ilm, kasb-hunar va hayotning og'ir sinovlarida o'zining tajribasi bilan asraydi. Bir qarashda oddiy tuyulgan ustozning nasihati yillar o'tib shogird uchun shiorga, dasturilamalga aylanishi mumkin.

Ana shu mazmunda ustoz millati-miz va dinimizda ulug'langan, eng ko'p ehtiromga sazovor kishilardan hisoblanadi. Buyuk bobokalonlarimizning o'z ustozlariga qanday munosabatda bo'lgani buning isboti.

Har jabhada namuna, cheksiz iste'dod va ilm egasi bo'lgan bobokalonimiz Mir

Alisher Navoiy ustozni e'zozlash bobida ham biz avlodlarga ulkan maktab qoldirmishlarki, asrlar osha ularning bu fazilatlariga haqida o'qib, bilib, o'rganib – hayronmiz. Alisher Navoiy o'zining bir necha asarida ustozlari, unga ilm bergan olim-u shoirlar, ulamo-yu fuzalolar haqida qimmatli fikrlar keltiradi. Ular va shogird Navoiy o'rtasida bo'lib o'tgan voqealarni xotira sifatida yozib qoldiradi.

Bundan tashqari, muallimlardan ba'zilari haqida alohida memuarlar ham yozgan. Ana shu bebaho ma'naviy merosda bugun biz Navoiy bobomizdan o'rnak olishimiz lozim bo'lgan yana bir fazilat – shogirdlik haqida bilib olish mumkin.

Alisher Navoiy o'z davrining mashhur piri, mutasavvuf olim, shoir Abdurahmon Jomiy o'zining buyuk ustozini deb bilgani barchamizga ma'lum. Hatto u kishini eslab Navoiy: "Hazrat Jomiy quyoshdir, men tuproqman. Tuproqqa quyoshdan nur tushmasa bir giyoh ungaymi?" degan ekanlar.

Kamolga yetishida ustozining tutgan beqiyos o'rnini hamisha tan olgan, uni doim iliq so'z, cheksiz muhabbat bilan yod etgan Navoiy 1494-yilda Jomiy vafoti munosabati bilan "Xamsat ul-mutahayyirin" asarini yozadi. Ushbu memuarda muallif ustozini haqida ko'rgan-bilganlari, undan olgan saboqlari haqida batafsil ma'lumot bergan.

Shak-shubha yo'qki, hazrat Navoiy qay sohada ilm o'rganishga kirishmasin, uni chuqur egallagan. Ustozlar hurmatini joyiga qo'yish, duosini olish, ularning yo'l-yo'rig'i bilan tinimsiz harakat qilish buning asosiy omili bo'lgan, desak mubolag'a bo'lmas.

Xususan, xotiralarda Navoiy o'spirinlik yillaridan uni she'r yozishga sevimli ustozini Sayyid Hasan Ardasher ko'p rag'batlantirgani haqida yozgan. Aruz bo'yicha ilk ta'limni esa Darvesh Mansur Sabzavoriydan olgani aytiladi. Bu ikki shaxs Navoiyning she'riyat olamiga qo'ygan ilk dadil qadamlarini belgilab berdilar.

Keyinchalik Navoiy Ardasherning xotirasiga hurmat bajo keltirib, "Holoti Sayyid Hasan Ardasher" asarini yozadi. "Majolis

un-nafois"da esa Darvesh Mansur haqida muhim tarixiy ma'lumotlar bilan birga uning ijodidan ba'zi namunalar keltiradi.

Tarixdan ma'lum, Navoiyning fiqh ilmini egallashida Xoja Fazlulloh Abullay-siyning xizmatlari beqiyos. Bobokalonimiz Samarqandda, Abullaysiy saboqlarida bo'lgan chog'larini xotirlab, shunday yozgan: "Fiqhda ani Abu Hanifai Soniy derlar erdi... Faqir ikki yil ularning qoshida sabaq o'qub erdim..."

Ustozini "Ikkinchi Abu Hanifa" ("Abu Hanifai Soniy") sanagan shogird, ayonki, unda bor ilm chashmasidan qonadi, mumkin qadar bilim oladi. Fikrimcha, ilm-fan yoki kasb-hunar – qay sohada bo'lmasin, ustozini ana shunday hurmat qilgan shogirdgagina yuqadi. Shunday shogirdlarga kelajakda ustozidan ham o'zib, yetuk mutaxassis bo'ladilar.

Biz yuqorida salkam olti yuz yil oldin tug'ilib, hayot kechirgan, o'zbek millatining faxri, so'z mulkining sultoni, o'zbek adabiy tilining asoschisi deya e'tirof etiladigan buyuk Alisher Navoiyning shogirdlik maqomini uning o'z xotirlariga tayanib, ko'rib chiqdik. "Avliyo desak, avliyolarning avliyosi, mutafakkir desak, mutafakkirlarning mutafakkiri, shoir desak, shoirlarning sultoni" bo'lgan Navoiy ustozlarini shu qadar ardoqlab, ularga marsiyalar bitibdi, ularning har so'zini hikmat bilib, amal qilibdi va asrlar oshib, bizga qadar yetib kelmog'i uchun jiddi jahd qilibdi, biz nega ustozlarimizni, bizga harf o'rgatgan muallimlarni hurmat qilmaylik? Nega zahmat chekib bizga fan sirlarini o'qitganlarning sha'nini, obro'yi-ni oyoqosti qilaylik? Mir Alisher Navoiy aytganlaridek, "...Agar ustod ondin rozidur, Tengri rozidur".

Bugun biz "o'qituvchilarni hurmat qilish kerak", "pedagoglar mavqeyini ko'tarish loim" degan mazmunda gapiramiz. Ammo ayrim xunuk hodisalar hanuz uchrab turibdi. Bunga sabab pegagogikaning – ustozlik kasbining asl mazmun-mohiyatini, uning inson, xususan, yoshlar hayotida tutgan o'rnini unutmaganimiz sabab emasmikan?! Unutmaylikki, ustoz oldinda shogirdining yo'lini to'sishi mumkin bo'lgan to'siqni, muammo-yu mushkulotni, shogird hali anglamagan xavfni anglaydi. Yiqilsa, turishga yordam beradi. Adashsa, to'g'ri yo'lni ko'rsatadi. Bilmasa, o'rgatadi. Qo'rqsa, dalda beradi.

O'rnak istasangiz, Navoiydan o'rnak oling, o'xshasangiz, hazrat Navoiyga o'xshashga intiling. Ustozlarni hamisha e'zozlang, qadriga yeting, har so'zini hikmat biling!

Bahodir XUDOYBERDIYEV,

Huquqni muhofaza qilish akademiyasi katta o'qituvchisi, yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, adliya katta maslahatchisi

Yurtim kelajagin bunyodkorlari

**Qaysi sohada bo'lmasin
Ustoz maqomidagi
hazrati insonlarga bag'ishlanadi**

Bugun shodiyona zavqidan to'lib,
Tabrikka chorlaydi ko'ngil torlari.
Yashang doim baxtli, sog'-omon bo'lib,
Yurtim kelajagin bunyodkorlari.

Dunyoni tebratar siz bergan saboq,
Ey, siz bahosi yo'q kasb-u korlari.
Siz borki avlodlar iqboli porloq,
Yurtim kelajagin bunyodkorlari.

O'zimas shogirdin yutug'i uchun,
Qalbida jo'sh urgan iftixorlari.
Bor bo'ling shogirdlar tolei uchun,
Yurtim kelajagin bunyodkorlari.

Har inson kamoli siz bilan bog'liq,
Kasbingiz mushkul va ulug' nechog'liq.
Xalqiga fidodir jon, urfonlari,
Yurtim kelajagin bunyodkorlari.

Bashar ravnaqi – chun yo'g'-u borlari,
El-u yurt taqdiri g'urur, orlari,
Buyuk siymolarning ijodkorlari,
Yurtim kelajagin bunyodkorlari!

Sizga shoirlarning zo'r ash'orlari,
Sizga barcha ezgu dil izhorlari.
Ulug' ayyomingiz muborak bo'lsin,
Yurtim kelajagin bunyodkorlari!

Botir SOBIROV,
Harbiy prokuratura xodimi

Vaziyat
gazetasi

MUASSIS:
**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
FAVQULODDA VAZIYATLAR
VAZIRLIGI**

Bosh muharrir:
podpolkovnik
Rustam ALIMOV

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqriz qilinmaydi va mualliflarga qaytarilmaydi. Mualliflar fikri tahririyat nuqtayi nazaridan farqlanishi mumkin.

Gazeta tahririyat kompyuterxonasida sahifalandi.

Gazeta har haftaning payshanba kuni chiqadi. Topshirish vaqti – 15.00. Topshirildi – 15.00.

Bosh muharrir o'rinbosari:
Dilmurod DO'ST

Navbatchi muharrir:
M.Tojimatova
Musahhih:
B. Yunusova
Sahifalovchilar:
M. Hamroyev
B. Salohiddinov

Tahririyat manzili:
100084, Toshkent shahri,
Yunusobod tumani,
Sh. Rashidov ko'chasi, 17-uy.

@vaziyat_muhofaza

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligida 2007-yil 3-yanvarda 0096-son bilan ro'yxatga olingan.

Gazetadan olingan materiallar manbasi ko'rsatilishi shart.

Gazeta "Sharq" NMAK bosmaxonasida bosildi.
Bosmaxona manzili:
Toshkent shahri, Mirobod tumani,
Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy.
Buyurtma № G-949.
Bichimi: A3, hajmi: 4 b.t.
Adadi – 20075 nusxa.

ISSN 2091-5292

Gazetani elektron ko'rinishda o'qishingiz mumkin:

Indeks:
yakka obunachilar va
tashkilotlar uchun – 382